

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

➤ IR-E-BOOK.Blogfa.com ◀

آموزش ویتروال بیسیک ۶

نام کتاب: Beginning Visual Basic 6

محل نشر: شهرک کاروان (رضویه)

نویسنده: Meisam.Mor

ناشر: IR-E-Book

سال چاپ: 1385

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

➡ IR-E-BOOK.Blogfa.com ⬅

پیشگفتار

کتابی که هم اکنون در حال مطالعه آن هستید برگرفته شده از پندین کتاب دافلی و فارچی می باشد (برای مشاهده ی منابع، به آخرین بخش از این کتاب مراجعه کنید). این کتاب، در مقایسه با دیگر کتابهای موجود در وب، بسیار کاملتر و غنی تر می باشد. این کتاب به صورت کاملاً رایگان ارائه شده است، در نتیجه تعیین کپی رایت برای آن، امری غیر معمول به نظر می رسد. اما در صورت بروز هرگونه مشکل در رابطه با این کتاب و یا در میان گذاشتن نظرات، پیشنهادات و انتقادات، می توانید از طریق زیر با من در ارتباط باشید:

<http://Ir-E-Book.BlogFa.com>

Eshghemany@gmail.com

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

» IR-E-BOOK.Blogfa.com «

فصل اول

آشنایی با ویژگی‌ها و ویژگی‌ها

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

آشنایی با تاریخچه‌ی زبان بیسیک

Basic سرنام کلمات **Beginner's All-purpose Symbolic Instruction Code**

و به معنی زبان همه‌منظوره برای افراد مبتدی است. این زبان برنامه‌نویسی، به دلیل سادگی سافت‌واری، از محبوبیت زیادی برخوردار است. زبان برنامه‌نویسی بیسیک در سال ۱۹۶۴ میلادی، به وسیله‌ی جان کنی و توماس کورتس در دانشکده دارتموث پدید آمد. این زبان، نخستین زبان برنامه‌نویسی نبود ولی هدف آن، فراهم کردن یک زبان ساده برای دانشجویان رشته‌های مختلف بود. تا به امروز نسخه‌های متعددی از زبان بیسیک ارائه شده است که می‌توان به:

QUICK BASIC و **GW BASICA, BASICA, ANSI BASIC, QBASIC** اشاره کرد.

زبان برنامه‌نویسی بیسیک با ارائه ویژگی‌های تازه‌ای گرفت و دوباره رونق یافت و بیشتر کاربران به دلیل سهولت، این زبان را برای یادگیری انتخاب نمودند.

ویرایش‌های مختلف ویژوال بیسیک

ویرایش آموزشی یا **Learning Edition**، ابتدایی و ساده‌ترین ویرایش ویژوال بیسیک می‌باشد. در این ویرایش، ابزار خاصی در اختیار شما قرار نمی‌گیرد. این ویرایش گزینه‌ای مناسب، برای افراد مبتدی می‌باشد.

ویرایش حرفه‌ای یا **Professional Edition**، برای حرفه‌ای‌ها طراحی شده است. این نسخه، ویرایش آموزشی را با ابزارهای بیشتر به طور کامل تحت پوشش قرار می‌دهد.

ویرایش تجاری یا **Enterprise Edition**، کامل‌ترین و در عین حال محبوب‌ترین ویرایش ویژوال بیسیک می‌باشد. ویرایشی که هم کاربران حرفه‌ای و هم کاربران مبتدی از آن استفاده می‌کنند.

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

گذری بر ویژگی‌های ویژوال بیسیک

← نزدیکی به زبان ماشین:

ویژوال بیسیک جزو زبانهای سطح بالا^۱ می‌باشد. زبانهای سطح بالا، زبان‌هایی هستند که به زبان ماهره‌ای انگلیسی نزدیک هستند به همین دلیل، باید به وسیله‌ی **کامپایلرها** و **مفسرها** که نوعی مترجم زبان هستند، به زبان ماشین تبدیل شوند.

← رابط برنامه‌نویسی:

رابط‌های برنامه‌نویسی به دو دسته تقسیم می‌شوند: یک: **بر مبنای متن**^۳ دو: **مبتنی بر گرافیک**^۴. زبانهای مبتنی بر متن، کاربر امکان دسترسی مستقیم به گرافیک را ندارد. مانند زبان C که توسط دنیس ریچی در سال ۱۹۷۲ نوشته شد.

زبانهای مبتنی بر گرافیک یا **ویژوال**، امکان دسترسی مستقیم کاربر به گرافیک را فراهم می‌آورند. یعنی اول طراحی و سپس کدنویسی برنامه صورت می‌گیرد. مانند: ویژوال بیسیک

← محیط ساده:

ویژوال بیسیک محیطی بسیار ساده دارد. این محیط که یکی از **محیط‌های توسعه‌یافته‌ی ممتنع** یعنی **IDE**^۵ می‌باشد، به برنامه‌نویسان این امکان را می‌دهد که برنامه‌های تحت ویندوز خود را بدون نیاز به استفاده از برنامه‌های کاربردی دیگر ایجاد، اجرا و خطایابی کنند. این محیط همچنین امکان نوشتن برنامه‌های تحت ویندوز را حتی به کسانی که آشنایی چندانی با برنامه‌نویسی ویندوز ندارند می‌دهد.

مفاهیم بنیادی

قبل از شروع هر کاری لازم است تا با برخی از مفاهیم و اصطلاحات آشنا بشوید. هر چه جلوتر بروید با اصطلاحات بیشتری آشنا خواهید شد.

¹ High-Level Languages

² Interpreters

³ Text-Based

⁴ Graphical Based

⁵ Integrated Development Environment

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

فرم:

در ویژوال بیسیک، یک پنجره، فرم نامیده می‌شود. هر فرم شامل یک نوار عنوان در قسمت بالای خود می‌باشد. این فرم اساس رابط گرافیکی یک برنامه‌ی کاربردی می‌باشد. برقی از برنامه‌ها از یک فرم و برقی دیگر از دو یا بیشتر از دو فرم استفاده می‌کنند.

کنترل:

شیئی که می‌توان در زمان طراحی یا اجرا، برای نمایش یا تغییر داده‌ها روی آن عملیاتی انجام داد. هر یک از این شیء‌ها شامل شمایل گرافیکی¹ مخصوص به خود هستند.

شیء:

یک ترکیب از کدها و داده‌ها که می‌توان روی آن کار کرد. شیء‌ها شامل مشفصه‌ها و متدها بوده و به وسیله‌ی کلاس تعریف می‌شوند.

مشفصه‌ها:

هر شیء شامل مشفصه‌هایی² است که به طور کامل ظاهر و رفتار آن را تعریف می‌کند. تمامی این خصوصیات و مشفصه‌ها در پنجره‌ی Properties جمع می‌شوند.

آرگومان:

داده‌های ارسال شده به یک روال را آرگومان³ گویند. آرگومان می‌تواند یک ثابت، متغیر یا عبارت دیگری باشد.

روال:

بلایکی از کد که می‌تواند از درون یک برنامه‌ی کاربردی فراخوانی شود. یک روال ممکن است برای تعیین محل شیء‌ها روی فرم یا برای مناسبی اطلاعات از مجموعه‌ی داده‌های کاربر مورد استفاده قرار می‌گیرد.

پروژه:

مجموعه‌ای از فرم‌ها و مدول‌ها که یک برنامه‌ی کاربردی را ایجاد می‌کنند.

Icon¹
Properties²
Argument³

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

اهمیت رابط گرافیکی، ظاهر برنامه

اولین و مهمترین مرحله‌ی سافت یک برنامه، **تصمیم‌گیری** می‌باشد؛ تصمیم‌گیری درباره‌ی اینکه از کامپیوتر چه می‌خواهید. اما دومین مرحله که از نظر اهمیت تفاوتی چندانی با مرحله‌ی اول ندارد، **ظاهر برنامه** می‌باشد. ظاهری که می‌تواند به کلی دید کاربر را نسبت به برنامه شما تغییر دهد. برای داشتن ظاهری کاربرپسند، و همچنین محصولی قدرتمند باید سه فاکتور بسیار مهم زیر را در نظر داشته باشید:

۱. سطح مهارت کاربر

۲. عادت‌های کاربر

۳. قابلیت تغییر تنظیمات

۱. اگر شما **سطح دانش و مهارت** کاربر خود را در هنگام طراحی ظاهر برنامه در نظر نگیرید، قطعاً با انتقاد روبه‌رو خواهید شد. معمولاً کاربران مبتدی علاقه‌ی زیادی به سرک کشیدن در برنامه را دارند، در حالی که کاربران حرفه‌ای می‌خواهند هر چه زودتر کارشان با برنامه تمام شود.

۲. **عادت‌های کاربر** را تغییر ندهید یا به عبارتی دیگر استانداردها را رعایت کنید. مثلاً کاربر عادت دارد که Exit را آخرین گزینه از اولین منوی موجود در سمت چپ (منوی File) ببیند یا از کلیدهای ترکیبی Ctrl+C برای کپی کردن استفاده کند. حال اگر شما این عادت‌ها را تغییر بدهید باعث عصبانیت بعضی از کاربران می‌شوید.

۳. رابط کاربر باید **قابل تنظیم** باشد. کاربرها سلیقه‌های مختلفی دارند، در نتیجه باید بتوانند، برنامه‌ی شما را بر حسب سلیقه‌ی خودشان تنظیم کنند. اما پیش فرض باید بهترین تنظیم باشد، تا کاربر مجبور نشود در اولین برخورد با برنامه، به منوی Setting یا Option برود. نحوه‌ی ارتباط برقرار کردن کاربر با برنامه شما بسیار اهمیت دارد، پس سعی کنید ساده‌ترین، شیک‌ترین و جذاب‌ترین محیط کاربری را ایجاد کنید.

اجرای ویژوال بیسیک

ویژوال بیسیک را از طریق زیر اجرا کنید:

Start → All Programs → Microsoft Visual Studio 6.0 → Microsoft Visual Basic 6.0

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

آشنایی با محیط ویژوال بیسیک

بعد از اجرای برنامه، کادر معاومه‌ای **New Project** به نمایش در می‌آید. این کادر به برنامه‌نویس امکان انتقاب یکی از انواع برنامه‌هایی را می‌دهد که می‌توان در ویژوال بیسیک ایجاد کرد.

این کادر معاومه‌ای دارای سه زبانه^۱ می‌باشد.

- زبانه **New**: برای ایجاد یک پروژه جدید
- زبانه **Existing**: برای باز کردن پروژه‌هایی که از قبل ایجاد شده‌اند.
- زبانه **Recent**: لیستی از آخرین پروژه‌های باز شده یا ایجاد شده را نشان می‌دهد.

نکته:

اگر کادر معاومه‌ای **New Project** نمایش داده نشد، احتمالاً کسی گزینه **Don't show this Dialog in the future** را تیک زده است. برای نمایش مجدد این کادر در هنگام شروع برنامه و شروع ایجاد پروژه‌ی جدید، ابتدا به منوی **Tools** رفته، سپس بر روی **Option** کلیک کنید. بعد به زبانه **Environment** رفته و گزینه **Prompt for project** را انتقاب کنید. نوع **Standard EXE** که به طور پیش‌فرض در این کادر انتقاب شده است، به برنامه‌نویس امکان می‌دهد که برنامه‌ی اجرایی استاندارد را ایجاد کند؛ برنامه‌هایی که پسوند **EXE** دارند. برای باز کردن یک پروژه بر روی آیکن مورد نظر، دابل کلیک کرده یا رو آیکن، کلیک کنید، سپس کلید **Enter** یا

¹ Tab

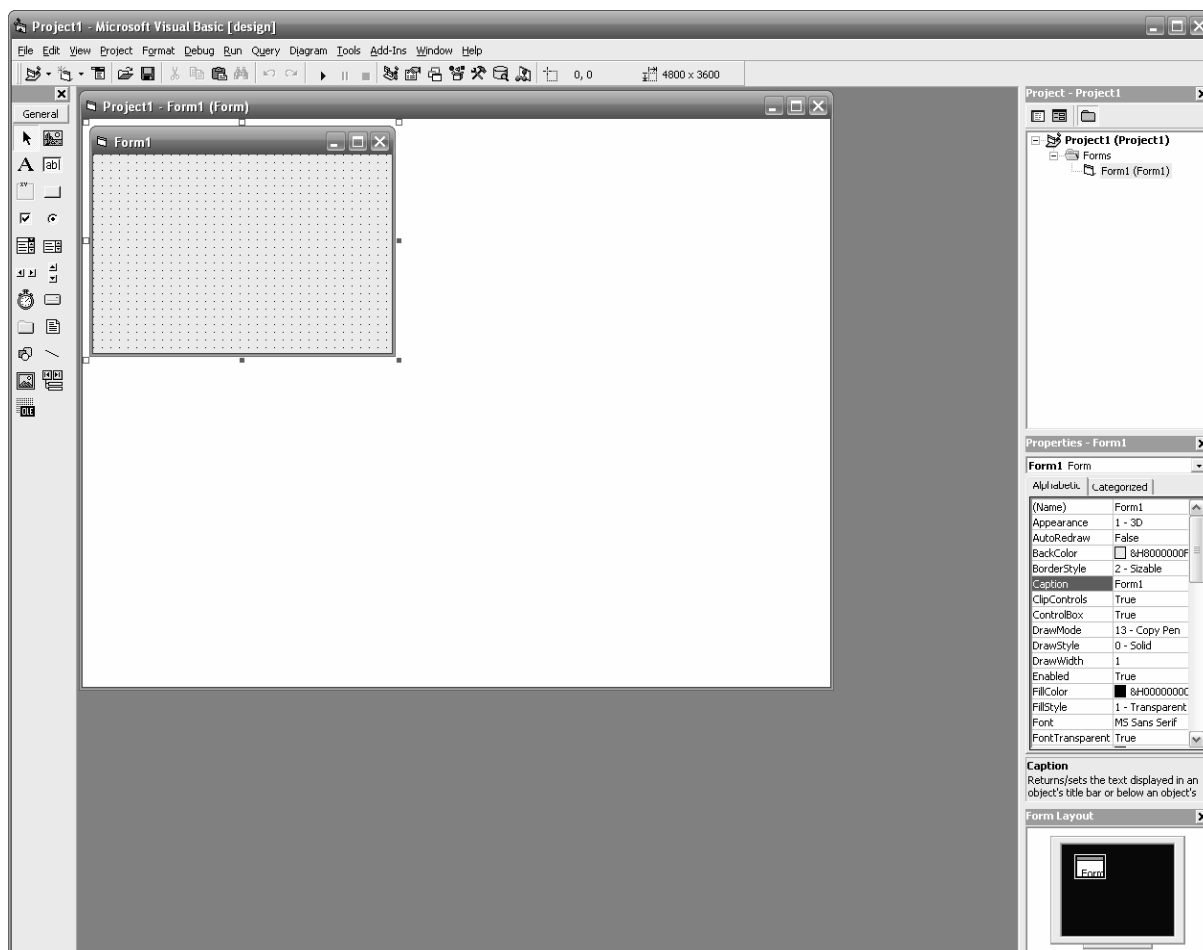

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

دکمه‌ی Open را فشار دهید. نوع پیش فرض را باز کنید. با باز شدن پروژه، کادر معاومه‌ای بسته شده و وارد محیط IDE می‌شویم. پروژه‌ی Standard EXE دارای کادر و پنجره‌های زیر است:

- پنجره‌ی Project
- پنجره‌ی Form Layout
- پنجره‌ی Properties
- پنجره‌ی Form
- جعبه ابزار یا Toolbox
- نوار منو یا Menu Bar
- نوار ابزار یا Toolbar

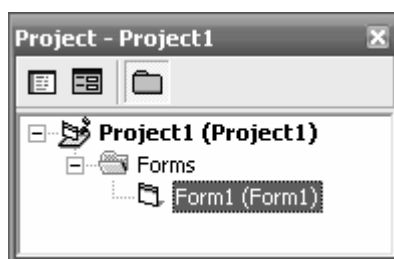

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

پنجره‌ی پروژه

پنجره پروژه یا **Project Explorer** تمام فایل‌هایی که باعث ایجاد یک برنامه در ویژوال بیسیک می‌شوند را لیست می‌کند. این پنجره یکی از مهم‌ترین ابزارهای مدیریت پروژه می‌باشد. در صورت عدم مشاهده‌ی این پنجره، کلیدهای **Ctrl+R** را فشار دهید یا از منوی **View** گزینه‌ی **Project Explorer** را انتخاب کنید. در قسمت بالای این پنجره، تعدادی دکمه وجود دارد که به عنوان نوار ابزار این پنجره شناخته می‌شوند:

- اولین دکمه از سمت چپ، دکمه **View Code** می‌باشد؛ با کلیک بر روی این دکمه وارد محیط کدنویسی ویژوال بیسیک می‌شوید.
- دومین دکمه **View Object** نام دارد. اگر در قسمت کدنویسی برنامه باشید و این دکمه را کلیک کنید به قسمت طراحی برنامه باز می‌گردید.
- با فعال بودن دکمه‌ی آفر یعنی **Toggle Folders**، تمامی فایل‌های موجود در پنجره‌ی **Project Explorer** به صورت سازماندهی شده در می‌آیند و هر یک از انواع مختلف این فایلها دارای پوشه‌ای اختصاصی می‌شوند.

یادآوری:

شما می‌توانید در فضای فالی این پنجره کلیک راست کنید تا با امکانات این پنجره آشنا بشوید. یکی از این گزینه‌ها **Add** می‌باشد که می‌توانید در صورت لزوم، اجزای دیگری را به پروژه اضافه کنید. منظور از اجزا همان فرمها، ماژولها و ... می‌باشند.

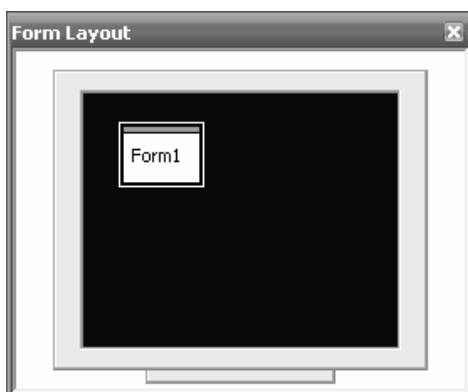

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

پنجره ی Form Layout

این پنجره محل فرم را به هنگام اجرای برنامه بر روی صفحه ی نمایش مشخص می کند.

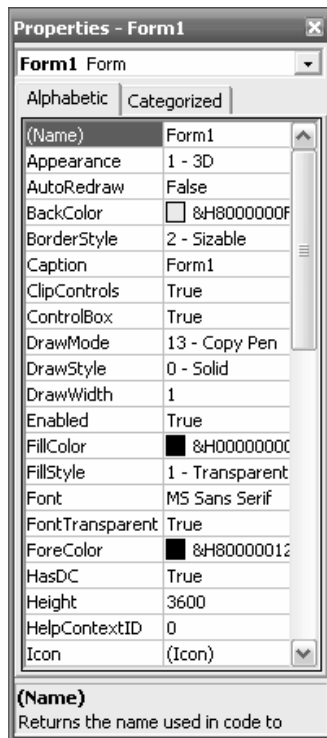
همانطور که می بینید این پنجره یک صفحه ی نمایش را نشان می دهد که در داخل آن محل قرار گرفتن فرم مشخص شده است. شما می توانید با کلیک راست بر روی Form1 و انتخاب گزینه Startup Position یکی از انواع مختلف قرار گیری را انتخاب کنید. حالت Manual فرم را در همان قسمتی قرار می دهد که شما قبلاً تعیین کرده اید. حالت Center Owner فرم را در قسمت مرکز فرم والد قرار می دهد. حالت Center Screen فرم را در مرکز صفحه نمایش قرار می دهد؛ این گزینه با توجه به رزولوشن صفحه نمایش کار می کند. حالت آفز یعنی Windows Default فرم را در هر بار اجرا به صورت تصادفی در یک جایی از صفحه قرار می دهد. همچنین شما می توانید محل قرار گیری فرم را به صورت دستی تنظیم کنید. برای این کار Form1 را درگ، و در جایی دیگر دراپ کنید. در صورت عدم مشاهده این پنجره از منوی View گزینه ی Form Layout Window را انتخاب کنید.

پنجره ی مشخصه ها

این پنجره ویژگی ها و مشخصه های فرم یا شیء انتخاب شده را به دو صورت الفبایی و گروهی نشان می دهد. در صورت عدم مشاهده ی این پنجره کلید F4 را فشار دهید یا از منوی View گزینه Properties Window را انتخاب کنید.

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

همانطور که در شکل بالا مشاهده می‌کنید در بالای پنجره، جعبه‌ی لیستی وجود دارد که در آن نام شیء یا فرمی که مشفصه‌های آن در این پنجره آورده شده است، نمایش داده می‌شود. داخل این لیست نام تمامی شیء‌ها و همپنین نام فرمی که فعال است، آورده شده است.

پنجره‌ی فرم‌ها

این پنجره، فرم فعال در پنجره‌ی پروژه را با تمام شیء‌های مربوط به آن، در یک **رابط گرافیکی کاربر**^۱ نشان می‌دهد.

جعبه‌ابزار: این قسمت شامل تمام کنترل‌هایی است که در طراحی برنامه از آنها استفاده می‌کنیم. برقی از این کنترل‌ها مشفصه‌هایی منحصراً به فرد و برقی دیگر مشفصه‌های مشترک دارند.

¹ Graphic User Interface

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

آیکن	نام کنترل	عملکرد
	Pointer	فعال بودن اشاره گر موس
	PictureBox	کنترلی برای درج تصویر
	Label	از این کنترل برای نمایش متن غیر قابل ویرایش استفاده می شود.
	TextBox	از این کنترل برای متن های قابل ویرایش استفاده می شود.
	Frame	وظیفه ی کنترل فریم دسته بندی ظاهری و منطقی کنترل ها است.
	CommandButton	برای شروع، توقف و پایان یک فرایند از این کنترل استفاده می شود.
	CheckBox	برای ارایه ی انتخاب Yes/No یا True/False به کاربر استفاده می شود.
	OptionButton	دکمه انتخاب برای انتخاب انحصاری یک گزینه از میان چند گزینه به کار می رود.
	ComboBox	ایجاد بعبه ای کشویی یا کمرکراهی
	ListBox	برای نمایش لیستی داده ها مورد استفاده قرار می گیرد.
	HScrollBar	از این کنترل برای ایجاد پیمایش گر افقی استفاده می شود.
	VScrollBar	وظیفه ی این کنترل ایجاد پیمایش گر عمودی می باشد.
	Timer	کنترلی که کارهای تکراری را در بازه زمانی تعیین شده انجام می دهد.
	DriveListBox	این کنترل تمامی درایوهای موجود در روی سیستم را نمایش می دهد.
	DirListBox	برای نمایش پوشه های موجود در یک درایو کاربرد دارد.
	FileListBox	برای نمایش فایل های موجود در یک درایو از این کنترل استفاده می شود.
	Shape	از این کنترل برای نمایش اشکال هندسی استفاده می شود.
	Line	کنترلی برای کشیدن خط
	Image	از این کنترل نیز برای نمایش تصویر استفاده می شود.
	Data	کنترلی برای دسترسی آسان به بانک های اطلاعاتی
	OLE	این کنترل امکان دسترسی به داده ها از چندین منبع مختلف را فراهم می کند.

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه آیبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

نوار منو

مکانی است که در اکثر برنامه‌های تحت ویندوز وجود دارد و شامل دستوراتی برای سافت، نگهداری و راه‌اندازی برنامه‌هاست. جدول زیر وظایف هر بخش از منو را به طور خلاصه ارائه کرده است:

وظایف	منوی
باز کردن، ذخیره و چاپ پروژه	File
کپی، انتقال، جستجو، حذف و غیره	Edit
نمونه‌ی نمایش پنجره‌های محیط IDE	View
افزودن خصیصه‌هایی مانند فرم‌ها به یک پروژه	Project
تنظیم شیء‌های موجود بر روی فرم	Format
فطایبی	Debug
اجرا، متوقف کردن برنامه و ...	Run
بازیابی داده‌ها از پایگاه داده‌ها	Query
ویرایش و اصلاح در طراحی پایگاه‌های داده	Diagram
ابزارهای VB و بهینه‌سازی محیط کاری	Tools
نصب و حذف برنامه‌های افزودنی	Add-Ins
مرتب کردن و نمایش پنجره‌ها	Window
استفاده از راهنمای برنامه (در صورت نصب MSDN)	Help

نوار ابزار

در پایین نوار منو، ابزاری وجود دارد که دارای دکمه‌های معادل گزینه‌های منوهاست و به وسیله‌ی

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

» IR-E-BOOK.Blogfa.com «

آنها می‌توان به سرعت برفی از دستورهای موجود در منو را اجرا کرد. برفی از این دکمه‌ها هنگام فعال بودن پنجره‌ی کدنویسی و برفی دیگر در هنگام فعال بودن پنجره‌ی فرم‌ها، فعای می‌باشند.

آیکن	عملکرد
	شروع پروژه‌ای جدید؛ البته بدون استفاده از پنجره‌ی New Project
	برای اضافه کردن فرم، ماژول، کلاس و ... مورد استفاده قرار می‌گیرد.
	نمایش پنجره‌ی Menu Editor؛ برای درج منو در برنامه
	از این دکمه برای بازکردن پروژه‌هایی که از قبلا ایجاد شده‌اند، استفاده می‌شود.
	ذخیره کردن پروژه‌ی در حال کار
	برای انتقال متن یا کنترل از این دکمه استفاده می‌کنند.
	این دکمه در نسخه‌برداری از کنترل‌ها و متن‌ها کاربرد دارد.
	با استفاده از این دکمه می‌توانید محتوای حافظه موقت را به ممل دیگری از برنامه انتقال دهید.
	برای یافتن متن مورد نظر در بخش کدنویسی ویژوال بیسیک، از این دکمه استفاده می‌شود.
	آفرین عمل انجام شده را لغو می‌کند.
	بازگشت به آفرین عمل لغو شده.
	برای اجرای برنامه از این دکمه استفاده می‌شود. (F5)
	متوقف کردن موقت برنامه‌ی در حال اجرا، جهت عیب‌یابی، بازمینی و ...
	این دکمه برنامه‌ی در حال اجرا را، به طور کامل متوقف می‌کند.
	نمایش پنجره‌ی Project Explorer
	نمایش پنجره‌ی مشفصه‌ها
	نمایش پنجره‌ی Form Layout
	نمایش پنجره‌ی Object Browser
	نمایش Toolbox
	ابزاری برای بررسی کردن ساختار و محتویات یک پایگاه داده.
	ابزاری برای ذخیره‌سازی، سازماندهی و اشتراک گذاری کامپوننت‌ها.

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

اولین پروژه، اولین برنامه

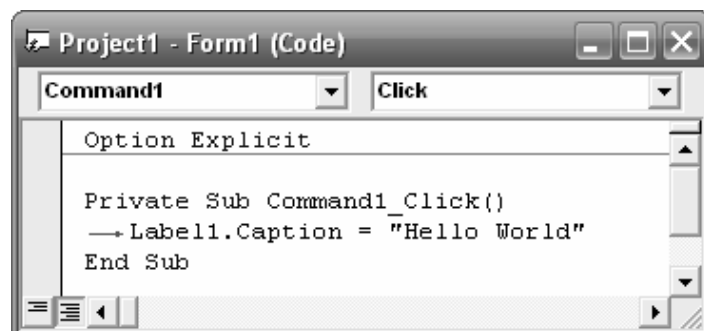
ویژوال بیسیک را اجرا کرده و یک پروژه از نوع استاندارد ایجاد کنید. فرم اصلی یا Form1 را مشاهده می‌کنید. ما در این بخش قصد داریم کارمان را با مثال معروف و کلاسیک Hello World شروع کنیم. از جعبه ابزار کنترل‌های Label و CommandButton را پیدا کنید؛ از هر کدام یکی بر روی فرم قرار دهید؛ برای قرار دادن این شیء‌ها بر روی فرم دو روش وجود دارد:

- انتخاب کنترل مورد نظر ← درگ کردن بر روی فرم
- دابل کلیک بر روی کنترل

حال باید سراغ کدنویسی برنامه برویم. برای رفتن به بخش **کدنویسی** ویژوال بیسیک چند راه وجود دارد:

- دابل کلیک روی شیء
- انتخاب شیء با ماوس و فشار دادن کلید F7
- انتخاب شیء مورد نظر و انتخاب گزینه Code از منوی View
- استفاده از دکمه‌ی موجود در نوار ابزار پنجره‌ی Project Explorer
- کلیک راست بر روی شیء مورد نظر و انتخاب گزینه‌ی View Code
- کلیک راست در پنجره‌ی Project Explorer و انتخاب گزینه‌ی View Code

هم اکنون که زیر را برای **Command1** بنویسید:


```

Project1 - Form1 (Code)
Command1 Click
Option Explicit

Private Sub Command1_Click()
    Label1.Caption = "Hello World"
End Sub
    
```


بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

برنامه را اجرا کنید و سپس بر روی Command1 کلیک کنید. فواید دید که متن موجود بر روی لیبل تغییر می‌کند. همانطور که گفته شد هر شیء مجموعه‌ای از فواید را با خود یدک می‌کشد. یکی از فواید کنترل Label، عنوان یا Caption آن می‌باشد. همان متنی است که در لیبل نمایش داده می‌شود. اگر برنامه هنوز در حال اجرا می‌باشد، آن را ببندید، تا به محیط طراحی بازگردید. دوباره همان Label را انتخاب کنید و در پنجره‌ی مشخصه‌ها، به دنبال Caption بگردید و مقدار آن را به کلمه‌ای دلخواه تغییر دهید. حال اگر برنامه را اجرا کنید، می‌بینید که در ابتدا کلمه‌ی نوشته شده توسط شما نمایش داده می‌شود و همچنین می‌توانید با فشار دادن دکمه Command1 آن را به Hello World تغییر دهید. اما معنی کردی که نوشتیم چه بود؟ برای پاسخ به این سوال ابتدا باید با مفهوم رویداد آشنا بشوید.

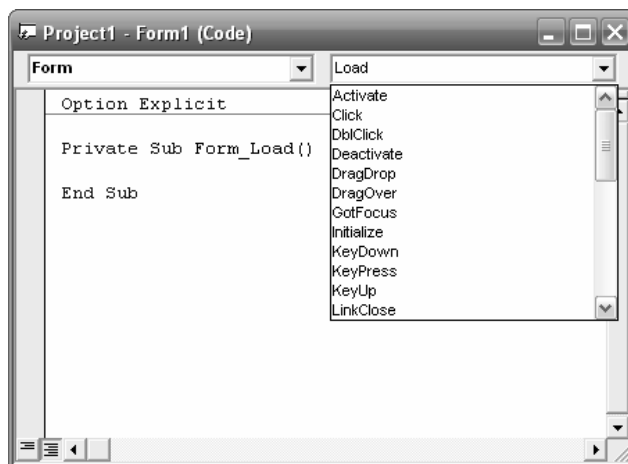
رویداد یک سیگنال تولید شده به وسیله‌ی سیستم عامل در پاسخ به عمل کاربر است. به عنوان مثال، هنگامی که کاربر کلیک می‌کند، رویداد MouseDown به وسیله‌ی سیستم عامل ارسال می‌شود. برنامه‌ی کاربردی فعال، این سیگنال را دریافت کرده و کد مربوط به رویداد MouseDown را اجرا می‌کند. در ویژوال بیسیک قطعه برنامه‌ای به نام Event Handler مسئول این است که رویدادها را کنترل کند. این قطعه برنامه برای هر رویداد کارهای خاصی را انجام می‌دهد و از جمله این کارها، صدا کردن تابع تابع (زیربرنامه) نوشته شده توسط ما می‌باشد. اما مراحل اجرای دستورات نوشته شده توسط ما چگونه می‌باشد؟

۱. کاربر روی دکمه کلیک می‌کند.
۲. سیستم عامل پیغامی به برنامه ما می‌فرستد و ما را از رخ دادن کلیک بر روی دکمه با خبر می‌کند.
۳. Event Handler پیغام سیستم عامل را دریافت می‌کند و اگر ما زیر برنامه‌ای برای این رفتار نوشته باشیم، آن را صدا می‌کند.
۴. زیربرنامه‌ی ما عنوان Label را تغییر می‌دهد.

شاید بپرسید آیا رویدادهای دیگری هم برای یک دکمه اتفاق می‌افتد؟ بله. برای اینکه لیست تمام رویدادهای یک شیء را ببینید کافیست روی قسمتی که در شکل پایین مشخص شده است کلیک کنید تا بسته به نیاز خود، برای رویدادهای مختلف یک شیء کد بنویسید.

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

نکته‌ی یک:

روال‌های رویداد از ترکیب نام شیء با نام رویداد به وجود می‌آیند و شکل کلی آن به صورت زیر می‌باشد.

```
Private Sub objectName_event()
    Statements
End Sub
```

نکته‌ی دو:

داده‌های رشته‌ای^۱ همیشه بین دو نقل قول (") قرار می‌گیرند و می‌توانند شامل هر نویسه‌ای باشند. نکته‌ی سه:

مهم‌ترین نکته در مورد عبارت بالا این است که مقدار سمت راست مساوی به عبارت موجود در سمت چپ نسبت داده می‌شود. توجه کنید که مقدار سمت راست عبارت باید با نوع عبارت سمت چپ متناسب باشد، یا اینکه امکان تبدیل آن برای ویژوال بیسیک وجود داشته باشد.

نکته‌ی چهار:

اگر درک رویدادها برای شما مشکل می‌باشد می‌توانید آن را برای خود ترجمه کنید. شما می‌توانید از کلمه‌ی کلیدی "اگر" استفاده کنید. مثلاً در مثال بالا می‌توانید بگویید اگر Command1 کلیک^۲ شد، عنوان لیبل یک را به Hello World تغییر بده. (فقط برای مبتدیان)

^۱ String Literal

^۲ منظور همان رویداد کلیک می‌باشد.

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

ذخیره کردن پروژه

برای ذخیره کردن پروژه کفیسست به منوی فایل رفته و گزینه Save Project را انتخاب نمایید. اگر به محل پروژه‌ی ذخیره شده بروید، فوایدی دید که علاوه بر فایل پروژه، چندین فایل دیگر هم وجود دارد. این فایل‌ها عبارتند از:

- **فایل پروژه:**

این فایل با پسوند VBP¹ ذخیره می‌شود و محتوای آن مشخصات پروژه، نوع پروژه، نام فایل‌های فرم و فرم اصلی و ... است.

- **فایل محیط کاری:**

این فایل با پسوند VBW² ذخیره می‌شود و محتوای آن، اطلاعات محیط کاری و فرم‌های پروژه است.

- **فایل فرم:**

این فایل با پسوند FRM ذخیره می‌شود و محتوای آن اطلاعات یک فرم و تمام مشخصات فرم به همراه نام و مشخصات کنترل‌های روی فرم است، در ضمن تمام رویدادها و کدهای مربوط به آن نیز در این فایل ذخیره می‌شوند.

- **فایل تصاویر:**

این فایل با پسوند FRX ذخیره می‌شود و محتوای تصاویری است که روی فرم یا کنترل‌های دیگر از آنها استفاده شده است.

- **فایل‌های دیگر:**

شامل فایل‌های DLL, OCX و ... می‌باشد که در آینده با آنها آشنا خواهید شد.

برنامه‌های جدید (آشنایی با دیگر خصوصیات Label, CommandButton و فرم)

¹ Visual Basic Project
² Visual Basic Workspace

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

برای درک بهتر این کدها به بخش مشخصه‌های کنترل لیبل بروید.

خاصیت BackColor: تغییر رنگ پس‌زمینه

```
Private Sub Command1_Click()
    Label1.BackColor = 0
End Sub
```

خاصیت Font: تعیین نوع و اندازه‌ی قلم

```
Private Sub Command1_Click()
    Label1.Font.Name = "Tohoma"
    Label1.Font.Size = "12"
    Label1.Font.Underline = True
End Sub
```

Or

```
Private Sub Command1_Click()
    Label1.Font = "Tohoma"
    Label1.FontSize = "12"
    Label1.FontUnderline = True
End Sub
```

خاصیت ForeColor: تغییر رنگ قلم

```
Private Sub Command1_Click()
    Label1.ForeColor = &HC00000
End Sub
```

خاصیت MousePointer: تعیین شکل اشاره‌گر ماوس

```
Private Sub Form_Load()
    Label1.MousePointer = 5
End Sub
```

خاصیت MouseIcon: تعیین شکلی دلفواه برای ماوس

اشاره‌گر ماوس یک آیکون ۱۶ x ۱۶ با پسوند ICO است که خودتان هم می‌توانید آن را بسازید. برای نمایش این اشاره‌گر، ابتدا باید خاصیت MousePointer را برابر 99-Custom قرار داده، سپس خاصیت MouseIcon را تغییر دهید. تا زمانی که اشاره‌گر را دوباره تغییر ندهید، این شکل به عنوان اشاره‌گر انجام وظیفه خواهد کرد.

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

نکته:

اگر دقت کرده باشید، بعد از نوشتن نام کنترل و زدن نقطه، لیستی از مشفصه‌های آن کنترل برای شما ظاهر می‌شود. برای رسیدن به مشفصه‌ی مورد نظر، کافیسست از کلیدهای جهتی استفاده کنید یا نام اول آن مشفصه را تایپ کنید و سپس **کلید تب** را از روی صفحه کلید بفشارید.

=====

برای درگ بوتر این بخش، مشفصه‌های فرم را بررسی کنید.

خاصیت Caption: تغییر عنوان فرم

```
Private Sub Command1_Click()
    Form1.Caption = "Changed"
End Sub
```

خاصیت BorderStyle: تغییر عناصر پنجره

این مشفصه که یکی از مهم‌ترین مشفصه‌های فرم می‌باشد، عناصر پنجره‌ای (نوار عنوان، هاشیه، بعبه‌ی کنترل و غیره) را که فرم خواهد داشت را تعیین می‌کند.

توضیح	مقدار مشفصه
بدون هاشیه، بدون نوار عنوان و غیر قابل جابه‌جایی ¹	0-None
با درگ کردن هاشیه‌ها نمی‌توان تغییر اندازه داد.	1-Fixed Single
دارای قابلیت تغییر اندازه به وسیله‌ی درگ کردن و وجود دکمه‌های Maximize و Minimize.	2-Sizable
عدم قابلیت تغییر اندازه و عدم وجود دکمه‌های Maximize و Minimize.	3-Fixed Dialog
شبه حالت قبل با این تفاوت که نوار عنوان کوتاه‌تر است و قلم نوار عنوان و دکمه‌ی Close کوچک‌تر است.	4-Fixed ToolWindow
شبه حالت فوق با این تفاوت که با درگ کردن هاشیه تغییر اندازه ممکن است.	5-Sizable ToolWindow

¹ البته با برقی از کدها قابل جابه‌جا شدن می‌باشد.

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

نکته:

تفاوت Fixed Single با Fixed Dialog چیست؟

Fixed Single: در این حالت علاوه بر ظاهر شدن فرم در Taskbar، شما می‌توانید دکمه‌های مکس و مین را به فرم اختصاص دهید.

Fixed Dialog: همانطور که از نامش پیداست، یک کادر معاوره‌ای برای شما ایجاد می‌کند. این کادر در Taskbar دیده نمی‌شود (ویژگی کادرهای معاوره‌ای) و نمی‌تواند خاصیت MaxButton و MinButton را به خود اختصاص دهد.

خاصیت ControlBox: نمایش یا عدم نمایش بعبه‌ی کنترل

اگر برابر False باشد، بعبه‌ی کنترل که شامل دکمه‌های Close، Maximize و Minimize می‌باشد نمایش داده نخواهد شد.

خاصیت MinButton و MaxButton:

اگر برابر False باشند، دکمه‌های Maximize و Minimize نمایش داده نخواهند شد.

خاصیت Movable: عدم جابه‌جایی فرم

اگر برابر False باشد، فرم قابلیت جابه‌جایی ندارد و در محل از قبل تعیین شده‌ی خود ثابت می‌ماند.

خاصیت ShowInTaskbar: نمایش فرم در نوار وظیفه

اگر برابر False باشد، برنامه‌ی کاربردی در نوار وظیفه نمایان نخواهد شد.

خاصیت StartUpPosition: محل نمایش فرم

این مشخصه، دقیقاً کار Form Layout را انجام می‌دهد. اگر قصد تنظیم محل قرارگیری فرم در هنگام اجرای برنامه را دارید، می‌توانید از این گزینه نیز استفاده کنید.

خاصیت WindowState: نحوه‌ی نمایش فرم

اگر قصد دارید که برنامه‌ی شما در هنگام اجرا به صورت تمام صفحه در بیاید، باید مشخصه‌ی WindowState را با Miximized مقداردهی کنید. برای مثال چهار دکمه به فرم اضافه کنید و کدهای زیر را، برای رویداد کلیک آنها بنویسید.

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

کلید مورد نظر	کد مربوطه
Close	End
Maximize	Form1.WindowState = 2
Minimize	Form1.WindowState = 1
Restore	Form1.WindowState = 0

نکته‌ی یک:

اگر می‌فواهید قلم تمام اشیائی را که روی فرم قرار می‌دهید یکسان باشند، باید قبل از طراحی ظاهر برنامه، قلم فرم را تغییر دهید؛ چون همانطور که می‌دانید اشیائی که روی فرم قرار می‌گیرند، از برقی از مشخصه‌های فرم تبعیت می‌کنند.

نکته‌ی دو:

در هنگام کدنویسی، اگر چند حرف اول یک کلمه‌ی شناخته‌شده توسط ویژوال بیسیک (مانند نام کنترل‌ها، Property ها، Method ها و غیره) را بنویسیم و **CTRL+Space** را فشار دهیم، اگر VB تنها یک کلمه از حرف اول آنچه را که نوشتیم پیدا کند، بقیه حروف را خود کامل می‌کند و اگر تعدادی کلمه با این مشخصات پیدا کند، لیست آنها را نمایش می‌دهد که می‌توانید یکی از آنها را انتخاب کنید.

برقی از خصوصیات CommandButton

خاصیت Cancel: اگر برابر True باشد که مربوط به رویداد **Click** دکمه‌ی فرمان، هنگام فشار دادن کلید ESC از روی صفحه کلید اجرا می‌شود. فقط یکی از دکمه‌های روی فرم می‌تواند این خاصیت را به صورت فعال داشته باشد.

خاصیت Caption: متن روی دکمه را مشخص می‌کند.

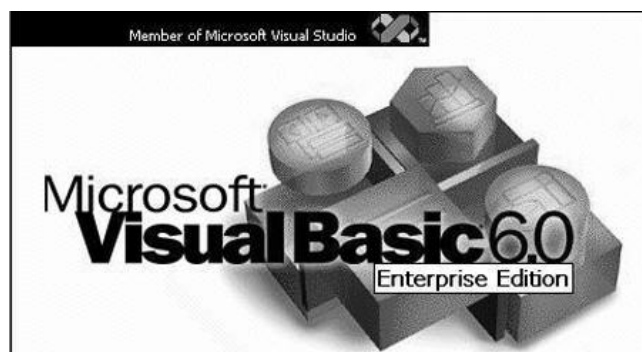
خاصیت Default: اگر برابر True باشد، این دکمه به عنوان دکمه‌ی پیش‌فرض به حساب می‌آید و حتی اگر مکان‌نما هم در روی شیء دیگری باشد و کلید **Enter** فشرده شود، دستورات درون این دکمه اجرا می‌شوند. در اینجا هم فقط یکی از دکمه‌های روی فرم می‌تواند این خاصیت را به صورت فعال داشته باشد.

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

➤ **IR-E-BOOK.Blogfa.com** ⬅

خاصیت Enabled: اگر برابر False باشد دکمه غیرفعال یا خاموش است و نمی توان رو آن کلیک کرد.

خاصیت Picture: فایل bmp که روی دکمه نمایش داده می شود.

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

» IR-E-BOOK.Blogfa.com «

فصل دوم

انواع داده‌ها

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

هر زبان برنامه‌نویسی برای پردازش داده‌ها، به انواع مختلفی از داده‌ها نیاز دارد و ویژوال بیسیک هم از این قاعده مستثنی نیست. ویژوال بیسیک از انواع داده‌های مختلف پشتیبانی می‌کند که می‌توانند نیازهای متعدد برنامه‌نویس را برآورده سازند. به طور کلی، می‌توان داده‌ها را به دو نوع **عددی** و **غیرعددی** تقسیم کرد.

داده‌های عددی

تمام انواع داده‌های عددی در یکی از دو گروه زیر قرار دارند:

اعداد صحیح (Integer): اعداد صحیح بدون نقطه‌ی اعشاری؛ مانند ۱۳۲، ۰، ۶۸۴-.

اعداد اعشاری (Decimal): اعداد با نقطه‌ی اعشاری (ممیز)؛ مانند ۶۵۴/۶، ۰/۰۰۵، ۴۳۲/۶۵-.

اعداد اعشاری، اعداد ممیز شناور هم گفته می‌شود. در تمام اعداد اعشاری باید ممیز اعشار وجود داشته باشد، حتی اگر رقم‌های بعد از آن صفر باشد.

ویژوال بیسیک اعداد اعشاری و صحیح را به روش‌های مختلف ذخیره و با آنها کار می‌کند. با آنکه برای کاربرد ۸ و ۱۶ بیت هیچ فرقی ندارد، ولی از نظر ویژوال بیسیک آنها متفاوت هستند. مقدار حافظه‌ای که انواع داده‌های مختلف به خود اختصاص می‌دهند، یکسان نیست. با نگاه کردن به یک عدد هم نمی‌توان گفت که مقدار حافظه اشغال خواهد کرد. با وجود اینکه امروزه، دیگر حافظه یک مشکل کلیدی نیست و شما هم به‌عنوان برنامه‌نویس نباید زیاد نگران آن باشید، ولی همیشه سعی کنید برای داده‌هایتان نوعی را انتخاب کنید که حافظه‌ی کمتری اشغال می‌کند.

در جدول زیر، شش نوع داده‌ی عددی و ویژوال بیسیک، مقدار حافظه‌ی مورد نیاز هر یک و محدوده‌ای که می‌توانند در خود جای دهند، مشاهده می‌کنید. هنگام تعریف داده‌ها این جدول را مدنظر داشته باشید. به عنوان مثال، اگر می‌خواهید با اعداد منفی کار کنید **نباید** از نوع **Byte** استفاده کنید، اما اگر با سن افراد سر و کار دارید، این نوع بهترین انتخاب ممکن است.

نوع داده	فضای ذخیره‌سازی	محدوده‌ی مقادیر
Byte	۱ بایت	0 تا 255
Integer	۲ بایت	-32,768 تا 32,767
Long	۴ بایت	-2,147,483,648 تا 2,147,483,647

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

اعداد منفی: -3.402823E38 تا -1.401298E-45 اعداد مثبت: 1.401298E-45 تا 3.402823E38	۴ بایت	Single
اعداد منفی: -1.79769313486232E308 تا -4.94065645841247E-324 اعداد مثبت: 4.94065645841247E-324 تا 1.79769313486232E308	۸ بایت	Double
922,337,203,685,477.5807 تا -922,337,203,685,477.5808	۸ بایت	Currency

نکته:

برای اعداد اعشاری، بهتر است از نوع Single استفاده کنید.

سایر انواع داده‌ها (داده‌های غیر عددی)

درک داده‌های غیر عددی (برای کسانی که علاقه‌ای به ریاضیات ندارند) آسان‌تر است. یکی از دلایلی که BASIC، علیرغم حضور زبان‌های پیشرفته‌تر همچنان مطرح باقی مانده است، توانایی‌های آن در کار با رشته‌های متنی است. رشته ترکیبی از چند نویسه می‌باشد، که حتی می‌تواند رقم عددی باشد؛ اما نمی‌توان روی آنها **مماسبه** انجام داد. همواره سعی کنید فقط برای اعدادی که نیاز به مماسبه دارند، از انواع عددی استفاده کنید. در جدول زیر انواع داده‌های **غیر عددی** ویژوال بیسیک را مشاهده می‌کنید.

نوع داده	مقدار حافظه	محدوده
String (طول ثابت)	طول رشته	از ۱ تا تقریباً ۶۵۴۰۰ نویسه
String (طول متغیر)	طول رشته + ۱۰ بایت	۰ تا ۲ میلیارد نویسه
Date	۸ بایت	از اول ژانویه ۱۰۰ تا ۳۱ دسامبر ۹۹۹۹
Boolean	۲ بایت	True یا False
Object[]	۴ بایت	معادل شیء تعریف شده
Variant (عددی)	۱۶ بایت	هر عددی تا Double
Variant (متن)	طول رشته + ۲۲ بایت	۰ تا تقریباً ۲ میلیارد نویسه

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

متغیرها

گاهی لازم است در طول برنامه‌تان عددی یا داده‌ای را در جایی ذخیره کنید و روی آن عملیاتی انجام دهید؛ برای این کار به متغیر نیاز دارید. متغیر یا **Variable** مکانی در حافظه است که می‌تواند مقداری را در خود نگه دارد که این مقدار، قابل تغییر است. وقتی مقداری را در یک متغیر قرار می‌دهید، مقدار قبلی آن از بین خواهد رفت.

متغیرها با نامشان شناخته می‌شوند، بنابراین در یک قسمت از برنامه (روال) استفاده از دو متغیر با یک نام مجاز نیست، زیرا ویژوال بیسیک قادر به تشخیص آنها نخواهد بود. قبل از استفاده از یک متغیر باید آن را اعلان (Declare) کنید. اعلان یک متغیر، یعنی نام‌گذاری آن و تعیین نوع مقداری که می‌تواند بگیرد.

نکته:

متغیرها فقط می‌توانند از همان نوعی که اعلان شده‌اند مقدار بگیرند؛ البته به استثنای متغیرهای Variant که می‌توانند از تمام انواع داده‌ها مقدار بگیرند.

قوانین ایجاد متغیرها

به دلیل اینکه نام‌گذاری متغیرها به عهده‌ی برنامه‌نویس است، باید قواعد نام‌گذاری آنها را بدانید:

- نام متغیر باید با یکی از حروف الفبا شروع شود.
- استفاده از حروف و اعداد در نام متغیرها مجاز است
- نام یک متغیر می‌تواند تا ۲۵۵ نویسه طول داشته باشد.
- سعی کنید تا حد امکان از حروف خاص (غیرالفبایی-عددی) استفاده نکنید. بدین ترتیب دیگر نیازی نیست نگران باشید که کدام حروف خاص مجازند و کدام حروف غیرمجاز.
- حاصله در نام متغیرها مجاز نیست.
- علاوه بر قواعد الزامی فوق، سعی کنید هنگام نام‌گذاری متغیرها نکات زیر را هم رعایت کنید.
- در نام متغیرها از پیشوندهایی استفاده کنید که نوع آن را مشخص کند. بدین ترتیب دیگر نیازی نیست که مدارم برای اطلاع از نوع یک متغیر به قسمت اعلان متغیرها مراجعه کنید. جدول زیر پیشوند انواع داده‌های متعارف و ویژوال بیسیک را نشان می‌دهد.

جدول پیشوند نام متغیرها

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

پیشوند	نوع داده	مثال
bln	Boolean	blnButtonEnabled
byt	Byte	bytLenght
cur	Currency	curSales98
dte	Date	dteOverdue
dbl	Double	DbScientificAmt
int	Integer	intYear1998
lng	Long	lngWeatherDistance
obj	Object	objWorksheetAcct99
sng	Single	sngSales1stQte
str	String	strFirstName
vnt	Variant	vntValue

نکته‌ی یک:

در جدول بالا از نام‌های بامعنی استفاده شده است، این کار سبب قابل فهم‌تر شدن برنامه فواید شد، در نتیجه به مستندسازی کمتری نیاز فواید داشت.

نکته‌ی دو:

برای جدا کردن قسمت‌های نام متغیر از حروف بزرگ استفاده کنید. مانند: intTotal

اعلان متغیرها

برای اعلان یک متغیر از کلمه‌ی کلیدی **Dim** استفاده می‌شود. قبل از استفاده از یک متغیر حتما باید آن را اعلان کرد. البته VB اجازه می‌دهد که این قاعده‌ی کلی را زیر پا بگذارید، ولی تلافی از این قاعده می‌تواند به سردرگمی منجر شود. الزام یا عدم الزام به اعلان متغیرها را می‌توانید در منوی Option\Tools، زبانه‌ی Editor و گزینه‌ی Require Variable Declaration مشخص کنید. اگر این گزینه انتخاب شود، در قسمت تعاریف پنجره‌ی کد، کلمه‌ی Option Explicit به صورت پیش فرض نوشته می‌شود.

تقریباً می‌توان گفت که این عبارت مفهف All Variables Used Must Be Explicitly Declared می‌باشد. این دستور به ویژوال بیسیک می‌گوید که تمامی متغیرهای مورد استفاده، باید

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

صریحا تعریف شوند. در چنین حالتی، هرگاه نام یک متغیر را اشتباه بنویسید، ویژوال بیسیک آن را به شما گوشزد خواهد کرد؛ اما اگر این گزینه غیرفعال باشد، ویژوال بیسیک اشتباه در نوشتن نام یک متغیر را **متغیر جدیدی** تلقی کرده و به کار خود ادامه خواهد داد. در این حالت تمام متغیرهایی که اعلان نشوند، از نوع Variant در نظر گرفته خواهند شد.

شکل کلی استفاده از دستور Dim برای اعلان یک متغیر به صورت زیر می باشد:

Dim VarName [As DataType]

Dim نام متغیر [As نوع داده]

یا

Dim VarName :نوع پسوند

Dim A%

نکته ی یک:

در مثال بالا (Dim A%)، از **پسوند عددی** استفاده کردیم. وقتی در یک برنامه، عددی را صریحا می نویسد، ویژوال بیسیک مناسب ترین نوع را برای آن برمیگزیند، ولی گاهی لازم است داده ی عددی مورد استفاده از نوعی باشد که شما دارید، نه آنچه که ویژوال بیسیک تعیین می کند. در چنین مواردی می توانید نوع داده را صریحا به ویژوال بیسیک معرفی کنید. این کار با استفاده از پسوند نوع داده یا **Data-type Suffix** امکان پذیر است. جدول زیر انواع پسوندهای عددی در ویژوال بیسیک را نشان می دهد.

نوع داده	پسوند
Integer	%
Long	&
Single	!
Double	#
Currency	@

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

نکته ی دو:

اگر به مثال بالا دقت کرده باشید، As DataType درون کروشه قرار گرفته است. یعنی این قسمت Optional یا اختیاری می باشد. هرگاه As DataType ذکر نشود، VB به طور خودکار آن را از نوع Variant تعریف می کند. اگر از نوع داده خود بی اطلاع هستید از نوع Variant استفاده کنید. پس عملاً دو دستور زیر معادلند:

Dim x as Variant

Dim x

نکته ی سه:

هنگام استفاده از مقادیری که شامل تاریخ و زمان هستند از علامت # در ابتدا و انتهای این مقادیر، استفاده کنید. ویزوال بیسیک از تمام قالب های تاریخ و زمان پشتیبانی می کند. به مثال های زیر توجه کنید:

#July 4, 1776#

#9:02 pm#

#16:09:40#

#1-2-2005#

#5-Dec-99#

نکته ی چهار:

نوع داده ی Boolean برای مواردی مناسب است که فقط دو مقدار مخالف هم دارید. مشخصه ی Enabled کنترل ها، از این نمونه است. سعی کنید هنگام نام گذاری متغیرهای Boolean از سوالاتی استفاده کنید که بتوان به آنها جواب بلی یا خیر داد.

نکته ی پنج:

نوع داده ی Variant می تواند هر مقداری (بجز رشته های با طول ثابت) را در خود جای دهد. زمانی از این نوع داده استفاده کنید که از قبل، دقیقاً نمی دانید با چه نوع داده ای سروکار خواهید داشت.

نکته ی شش:

اگر امکان انتخاب بین دو یا چند نوع انتخاب را دارید، نوع داده ای را انتخاب کنید که، کمترین میزان اشغالی حافظه را داشته باشد. این کار باعث بارگذاری سریع تر برنامه در حافظه و بویینه شدن آن می شود.

نکته ی هفت:

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

رشته‌ای که طول آن صفر باشد، رشته‌ی Null نامیده می‌شود. کلمه‌ی رزرو شده‌ی VBNullString در VB معادل رشته‌ی تهی می‌باشد. این کلمه می‌تواند به جای دو علامت نقل قول استفاده شود. نکته‌ی هشت:

می‌توان تعاریف متغیرها را با پراسازی توسط کاما در یک دستور Dim ترکیب کرد. ولی اگر متغیرها از انواع گوناگون باشند باید As DataType را نوشت:

```
Dim a1, Total, Sum As Integer
```

```
Dim a1 As Integer, strFirstName As String, t As Boolean
```

متغیرهای رشته‌ای

نوع داده‌ی String برای دو نوع رشته با طول ثابت و متغیر به کار می‌رود. در ویژوال بیسیک، تعریف رشته با طول متغیر، به صورت زیر می‌باشد.

```
Dim strCityName As String
```

هر دوی این متغیرها می‌توانند رشته‌هایی با طول متفاوت را در خود نگه دارند. مثلاً، اگر ابتدا در متغیر strCityName رشته‌ی "Tehran" و سپس رشته‌ی "Barare" را ذخیره کنیم، این متغیر طول خود را متناسب با آن تغییر خواهد داد. ولی اگر بخواهید رشته‌هایی با طول ثابت ایجاد کنید، باید طول رشته را مشخص کنید:

```
Dim VarName As String * Length
```

مانند:

```
Dim strZipCode As String * 5
```

یعنی متغیر strZipCode هیچگاه بیش از ۵ نویسه را نمی‌تواند در خود ذخیره کند. اگر شما سعی کنید رشته‌ای که بیش از ۵ نویسه دارد را در strZipCode ذخیره کنید، VB تنها ۵ نویسه‌ی اول آن را در strZipCode قرار می‌دهد و مابقی را نادیده می‌گیرد.

مقدار دادن به متغیرها

بعد از اعلان یک متغیر، می‌توان داده‌ها را در آن ذخیره کرد. ساده‌ترین راه مقدار دادن به یک متغیر، استفاده از دستور **انتساب**^۱ می‌باشد. شکل کلی این دستور چنین است:

¹ Assignment Statement

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

VarName = Expression

که در آن VarName نام متغیر یا فاصیبت یک کنترل است و Expression یکی از مواد زیر می باشد:

- عبارات مناسباتی یا ریاضی

$x = 2 * n + i$ یا $Sum = 12+34$

- یک مقدار (ثابت، متغیر و ...)

$x = a$ یا $Even = 2$ یا $Name = "Meisam"$

- مشخصه‌ی یک کنترل

$LblTitle.Caption = "Esteghlal Ghahreman"$ یا $x = LblTitle.Enabled$

نکته‌ی یک:

مشخصه‌ی کنترل‌ها از نوع Variant می باشند ولی ویژوال بیسیک هنگام ذفیره کردن آنها در یک متغیر، نوع آنها را تبدیل فواهر کرد.

نکته‌ی دو:

همانطور که گفته شد مهم ترین نکته در باره‌ی یک عبارت آن است که مقدار سمت راست عبارت به متغیر سمت چپ آن نسبت داده می شود. توجه کنید که مقدار سمت راست عبارت باید با نوع متغیر سمت چپ عبارت متناسب باشد.

نکته‌ی سه:

در ویژوال بیسیک برای حفظ سازگاری با بیسیک های قدیمی، می توان از کلمه‌ی کلیدی **Let** برای مقدار دادن به متغیرها استفاده کرد؛ پس در عمل دو دستور زیر معادل یکدیگرند:

Let intSales = 4582

intSales = 4582

نکته‌ی چهار:

هر کنترل ویژوال بیسیک دارای یک مشخصه‌ی پیش فرض است که اگر مشخصه را ذکر نکنید، ویژوال بیسیک آن را در نظر فواهر گرفت. مشخصه‌ی پیش فرض برپسب، Caption می باشد، یعنی عبارت زیر با مثالی که در چندین خط بالاتر زدیم، برابر است:

LblTitle = "Esteghlal Ghahreman"

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

با اینکه این روش ساده تر است، ولی از وضوح برنامه می‌کاهد. بنابراین سعی کنید نام مشخصه را ذکر کنید.

دید و مدت عمر متغیر

مقدار هر متغیر در یک محدوده‌ی فاص از برنامه قابل دیدن است که به آن محدوده، محدوده‌ی دید متغیر می‌گویند. تعیین محدوده، بیش از هر چیز به محل تعریف متغیر بستگی دارد. اگر بخواهیم از یک متغیر در همه‌ی فرم استفاده کنیم، باید آن را در قسمت Declarations تعریف کنیم؛ یعنی محلی که Option Explicit وجود دارد. دو کلمه‌ی کلیدی Public و Private نیز در تعیین محدوده‌ی دید موثرند.

وقتی متغیری را با کلمه‌ی کلیدی Public تعریف می‌کنیم، می‌توانیم از آن در تمام برنامه استفاده کنیم، ولی متغیری که با کلمه‌ی کلیدی Private تعریف می‌کنیم، فقط در همان فرم یا ماژول، قابل استفاده می‌باشد.

مدت زمانی را که یک متغیر، مقدار فعلی خود را حفظ می‌کند، مدت عمر متغیر می‌گویند. متغیرهایی که در بخش Declarations تعریف می‌کنیم طول عمری برابر با فرم دارند؛ یعنی با ایجاد فرم، ایجاد و با از بین رفتن فرم، از بین می‌روند (حافظه را به سیستم برمی‌گردانند). متغیرهایی که داخل یک تابع تعریف می‌شوند، طول عمری برابر با طول عمر تابع دارند؛ یعنی با از بین رفتن تابع از بین می‌روند. به مثال زیر توجه کنید؛ (در این مرحله باید بدانید از چه کنترل‌هایی باید استفاده کنید).

```
Private Sub cmdRun_Click()
Dim X As Integer
X = X+1
Label1.Caption = X
End Sub
```

برنامه را اجرا کنید و یک بار روی cmdRun کلیک کنید.

متغیر X تعریف می‌شود و به طور پیش‌فرض به آن مقدار صفر داده می‌شود. سپس مقدار آن برابر با یکی بیشتر از مقدار قبلی می‌شود ($X = X+1$) و در لیبل نمایش داده می‌شود. نتیجه همان است که می‌خواستیم. عدد ۱ نشان داده می‌شود. اما اگر یک بار دیگر کلیک کنیم عدد چند می‌شود. تغییری نمی‌کند! چرا؟ به این دلیل که، پس از رسیدن به خط End Sub متغیر X به پایان عمر خود می‌رسد و حافظه‌ای که در اختیار خود گرفته بود به سیستم عامل بازمی‌گرداند.

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

وقتی دوباره کلیک می‌کنیم، متغیر دوباره تعریف می‌شود و مقدار اولیه صفر می‌گردد و ...
 حال از کلمه‌ی کلیدی **Static** به جای Dim استفاده کنید و برنامه را اجرا کنید:

```
Private Sub cmdRun_Click()
```

```
Static X As Integer
```

```
X = X+1
```

```
Label1.Caption = X
```

```
End Sub
```

احتمالا تعجب فواید کرد. عددی که تغییری نمی‌کرد، حالا با هر بار کلیک، مقدارش یک واحد بیشتر از مقدار قبلی می‌شود. نتیجه‌گیری: دید متغیرهای Static مانند Dim و طول عمر آنها برابر فرم است. با این ترتیب با خروج از تابع، متغیر از بین نمی‌رود و با بازگشت بعدی به تابع، مقدار قبلی خود را حفظ و در نظر می‌گیرد.

نمایش متن روی فرم و کادر تصویر

برای نمایش متن روی یک فرم یا کادر تصویر، از متد **Print** که بعد از نام فرم یا کادر تصویر قرار می‌گیرد، استفاده کنید. برای ارسال خروجی به چاپگر، از این متد روی شیء **Printer** استفاده کنید. شکل کلی متد **Print** به صورت زیر است:

```
[Object.] Print [outputlist] [{; | ,}]
```

آرگومان **Object** اختیاری است و در صورتی که نوشته نشود، خروجی این متد روی فرم جاری نمایش داده می‌شود. آرگومان **outputlist** نیز متنی است که روی فرم یا کادر تصویر ظاهر می‌شود. به عنوان مثال، عبارت‌های زیر پیامی را چاپ می‌کنند:

- چاپ روی فرم

```
Form1.Print "The Method is Print Not PrintForm "
```

- چاپ درون کادر تصویر

```
Picture1.Print "Have a go"
```

- چاپ روی فرم

```
Print "Cool"
```

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

• شیء Printer

Printer.Print "Kakol Pesar"

نکته ی یک:

اگر پس از دستور Print، هیچ عبارتی (مقدار ثابت یا متغیر) نوشته نشود، سبب فواید شد که روی شیء جاری، یک **خط خالی** نشان داده شود.

نکته ی دو:

پس از متد Print می توان یک یا چند عبارت نوشت. برای جدا کردن این عبارات می توان از علامت کاما (,) یا سمی کولن (;) استفاده کرد. در صورتی که چند عبارت را با کاما جدا کنید، شیء جاری به ناهیه های ۱۴ تایی تقسیم می شود و هر عبارت در یک ناهیه نمایش داده می شود. اگر عبارتی، به بیش از ۱۴ فضا برای نمایش نیاز داشته باشد، فضای مورد نیاز را از ناهیه ی بعدی در اختیار فواید گرفت.

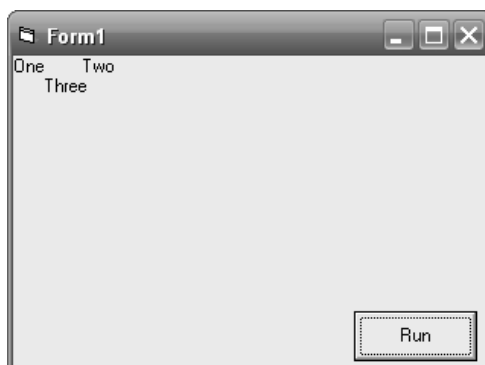
نکته ی سه:

معمولا هر متد Print، سبب انتقال خودکار مکان نما به سطر بعدی می شود، ولی اگر در انتهای یک متد Print از علامت سمی کولن (;) استفاده کنید، فریبی متد Print بعدی در **همان سطر** ظاهر فواید شد.

تابع TAB

این تابع نیز در متد Print، برای **تغییر موقعیت نمایش** مورد استفاده قرار می گیرد و به صورت کلی TAB(n) است. به عبارت دیگر، می توان با استفاده از تابع TAB محل شروع نمایش داده ای را بر روی صفحه ی نمایش تعیین کرد. مثال زیر را در نظر بگیرید:

```
Print "One"; Tab(10); "Two"; Tab(5); "Three"
```


بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

نکته‌ی یک:

اگر مقدار n کوچکتر از شماره‌ی ستون محل جاری مکان نما باشد، داده‌ی مورد نظر از ستون n به بعد، در سطر بعد نمایش داده خواهد شد.

نکته‌ی دو:

اگر پس از تابع Tab() علامت کاما قرار گیرد، تابع Tab نادیده گرفته شده و داده در سطر بعد نمایش داده خواهد شد.

تبدیل انواع داده‌ها

ابتدا مثال زیر را امتحان کنید: نتیجه ۵ می‌باشد.

```
Private Sub Command1_Click()
Print 2 + "3"
End Sub
```

حال این کد را تست کنید: نتیجه ۲۳ می‌شود.

```
Private Sub Command1_Click()
Print "2" + "3"
End Sub
```

در حالت دو ۴ ویژوال بیسیک به جای جمع کردن دو عدد، آنها را به هم الحاق کرده است. برای تبدیل انواع مختلف داده‌ها به یکدیگر، از توابع زیر استفاده کنید:

CBool (Expression)	تبدیل به نوع Boolean
CByte (Expression)	تبدیل به نوع Byte
CDate (Expression)	تبدیل به نوع Date
CDbl (Expression)	تبدیل به نوع Double
CDec (Expression)	تبدیل به نوع Decimal
CInt (Expression)	تبدیل به نوع Integer
CCur (Expression)	تبدیل به نوع Currency

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

CSng (Expression)	تبدیل به نوع Single
CStr (Expression)	تبدیل به نوع String
CVar (Expression)	تبدیل به نوع Variant
CLng (Expression)	تبدیل به نوع Long

مانند:

```
Print CInt("2") + "3"
```

ثابت‌ها (Constants)

متغیرها تنها روش ذخیره‌ی اطلاعات در حافظه نیستند. روش دیگر، استفاده از **ثابت‌هاست**. ثابت فانه‌ای از حافظه می‌باشد که مقدار آن در طول برنامه ثابت می‌ماند و نمی‌توان مقدار آن را تغییر داد. ثابت‌ها اغلب برای جایگزینی مقادیری که به خاطر سپردن آنها مشکل است یا برای پرهیز از نوشتن مکرر رشته‌های طولانی استفاده می‌شوند. ثوابت با کلمه‌ی کلیدی `Const` تعریف می‌شوند که شکل کلی آن به صورت زیر می‌باشد:

```
[Private/Public] Const ConstantName [As ConstantType] = Value
```

همانطور که می‌دانید بخش اول خط بالا یعنی `Private/Public` مربوط به نحوه‌ی دیده شدن ثابت تعریف شده، توسط دیگر اجزای پروژه می‌باشد. `ConstantName` نام ثابت، `ConstantType` نوع داده‌ی ثابت و `Value` مقداری است که در ثابت ذخیره می‌شود. مانند:

```
Const Pi As Single = 3.14159
Const Name As String = "Meisam"
Const BirthDate As Date = #05/15/1932#
```

Option Explicit

```
Const Pi As Single = 3.14159
Private Sub Command1_Click()
    Print Pi
End Sub
```

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

نکته ی یک:

اگر قبل از کلمه ی کلیدی Const چیزی نوشته نشده باشد، مقدار پیش فرض Private می باشد.

نکته ی دو:

اگر ConstantType ذکر نشود نوع ثابت Variant خواهد بود.

نکته ی سه:

یک ثابت عمومی (Public Const) فقط می تواند در یک ماژول تعریف شود.

متد cls

به کمک این متد می توان متن یا گرافیک موجود روی فرم یا کادر تصویر را در زمان اجرا پاک کرد. این متد تاثیری روی کنترل ها و تصاویر مربوط به مشخصه ی Picture فرم نخواهد داشت. شکل کلی این متد به صورت زیر است:

Object.cls

```
Private Sub cmdClear_Click()
    Picture1.Cls
    Form1.Cls
End Sub
```

نکته:

آرگومان Object **اختیاری** بوده و شبیه متد Print عمل می کند. امتحان کنید!

عملگرها

عملگرها کاراکترها یا نمادهای خاصی هستند که برای انجام عملیات خاص روی متغیرها مقادیر ثابت، عبارات و ... مورد استفاده قرار می گیرند. عملگرها به سه دسته تقسیم می شوند:

۱. محاسباتی و رشته ای

۲. مقایسه ای یا رابطه ای

۳. منطقی

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه آیبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

عملگرهای مناسباتی و رشته‌ای

نتیجه	مثال	مفهوم	عملگر
8	2^3	توان	^
6	$2*3$	ضرب	*
3	$6/2$	تقسیم	/
5	$2+3$	جمع	+
3	$6-3$	تفریق	-
2	11 Mod 3	باقیمانده	Mod
3	$11 \setminus 3$	تقسیم صحیح	\
Monitor	"Moni" & "tor"	الاق رشته‌ها	& یا +

نکته‌ی یک:

عملگر Mod فقط برای اعداد صحیح است و اگر از اعداد اعشاری استفاده کنید، ویژوال بیسیک ابتدا آنها را به عدد صحیح تبدیل کرده و سپس باقیمانده را مناسبه خواهد کرد.

نکته‌ی دو:

عملگر تقسیم صحیح، خارج قسمت صحیح تقسیم را برمی‌گرداند و از باقیمانده‌ی تقسیم صرف نظر می‌کند.

نکته‌ی سه:

عملگر + دو کار متفاوت انجام می‌دهد: جمع معمولی و الاق (ترکیب) رشته‌ها. این عملگر با توجه به مدلی که مورد استفاده قرار گرفته است (بین دو عدد یا دو رشته) واکنش مناسب را نشان می‌دهد.

نکته‌ی چهار:

هنگام ترکیب رشته‌ها، ویژوال بیسیک هیچ چیز به آنها اضافه نخواهد کرد. بنابراین اگر می‌خواهید بین دو رشته یک فاصله وجود داشته باشد باید خودتان آن را اضافه کنید. (استفاده از نقل قول)

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه آیبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

تقدم عملگرها

ویژوال بیسیک اعمال ریاضی را به ترتیب زیر انجام می‌دهد:

۱. پرانتز
۲. تفریق یکانی
۳. ضرب و تقسیم اعشاری
۴. تقسیم صحیح
۵. Mod
۶. جمع و تفریق

اگر از پرانتزها استفاده نکنید، ویژوال بیسیک همیشه ابتدا توان، سپس ضرب و تقسیم و بعد از آن جمع و تفریق را انجام خواهد داد. مانند:

$$20/2*3$$

در این عبارت به دلیل اینکه ضرب و تقسیم دارای تقدم یکسان هستند، ویژوال بیسیک ابتدا تقسیم را انجام داده و سپس حاصل تقسیم را در ۳ ضرب خواهد کرد. نکته‌ی یک:

اگر می‌خواهید ترتیب انجام محاسبات را تغییر دهید باید از پرانتزها استفاده کنید. در پرانتزهای تو در تو، ویژوال بیسیک از داخلی‌ترین زوج پرانتز شروع کرده و رو به بیرون حرکت می‌کند. ویژوال بیسیک قبل از هر کاری (3-8)، را مناسبه خواهد کرد. مانند:

$$(10 + 2 - (8 - 3)) + 1$$

عملگرهای مقایسه‌ای یا رابطه‌ای

در جدول زیر عملگرهای رابطه‌ای ویژوال بیسیک را مشاهده می‌کنید. این عملگرها هیچگونه **عملیات ریاضی انجام نمی‌دهند**، بلکه داده‌ها را مقایسه می‌کنند. با این عملگرها برنامه هوشمندتر خواهد شد و خواهد توانست داده‌ها را مقایسه کرده و بر اساس نتایج آن، عملگر مناسب را در پیش گیرد. عملگرهای رابطه‌ای روی عبارت‌ها، متغیرها، مشفصه‌ها، کنترل‌ها یا ترکیبی از آنها عمل می‌کنند. با توجه به تنوع داده‌ها در ویژوال بیسیک، این برنامه‌نویس است که باید تصمیم بگیرد داده‌ها را چگونه

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

مقایسه کرده و چگونه نتیجه‌گیری کند. هنگام استفاده از عملگرهای رابطه‌ای، ممکن است حالت فاصی پیش آید و آن Null بودن یکی از اجزای مقایسه است. در این حالت، ویژوال بیسیک مقدار Null برمی‌گرداند نه True یا False.

عملگر	توضیح	مثال	نتیجه
>	بزرگ‌تر از	6 > 3	درست
<	کوچک‌تر از	5 < 11	درست
>=	بزرگ‌تر یا مساوی	23 >= 23	درست
<=	کوچک‌تر یا مساوی	4 <= 21	درست
=	تساوی	7 = 2	نادرست
<>	نامساوی	3 <> 3	نادرست

عملگرهای رابطه‌ای، علاوه بر مقادیر عددی، می‌توانند رشته‌ها را هم مقایسه کنند. در هنگام مقایسه‌ی رشته‌ها به نکات زیر توجه داشته باشید:

- **حروف بزرگ، کوچکتر از حروف کوچک هستند.** یعنی "IRAN" قبل از "iran" قرار خواهد گرفت.
- **حروف الفبا به همان ترتیبی که هستند مقایسه می‌شوند.** یعنی "A" کوچک‌تر از "B" است و نام "Ahmad" قبل از "Ali" قرار خواهد گرفت.
- **رقم‌ها کوچکتر از حروف هستند.** یعنی "3" از "Three" کوچکتر خواهد بود.

ویژوال بیسیک هنگام مقایسه‌ی رشته‌ها به بزرگ یا کوچک بودن حروف توجه دارد یعنی بین آنها تفاوت قایل خواهد شد. برای درک بهتر این نکات، فقط کافی است بدانید که ویژوال بیسیک رشته‌ها را مانند یک لغت نامه مرتب خواهد کرد. به دستوره‌ای مقایسه‌ای زیر توجه کنید:

"abcdef" > "ABCDEF"
 "Yes!" < "Yes?"
 "PC" <> "pc"

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

"Computers are fun!" = "Computers are fun!"

"Books, Books, Books" >= "Books, Books"

نکته:

هنگام مقایسه‌ی دو مقدار، باید نوع داده‌های شما با هم سازگار باشند. مثلاً نمی‌توان یک عدد را با رشته مقایسه کرد.

عملگرهای منطقی

عملگرهای منطقی یا Logical Operators عبارت‌های موردنظر را بیت به بیت با یکدیگر مقایسه کرده و دو ارزش منطقی T یا F (درست یا نادرست) را برای آنها مشخص می‌کنند.

P	P	P	P	P	Not	Q	P
Imp	Eqv	Xor	Or	And	P		
Q	Q	Q	Q	Q			
T	T	F	T	T	F	T	T
F	F	T	T	F	F	F	T
T	F	T	T	F	T	T	F
F	T	F	F	F	T	F	F

مثال:

Dim a, b, c As Boolean

a = Not b   a = True

a = b And c   a = False

a = b Or c   a = True

a = b Xor c   a = True

a = b Imp c   a = True

a = b Eqv c   a = False

عملگر **Not**، روی یک عبارت عمل می‌کند و آن را نقیض می‌کند. اگر عبارت دارای ارزش T باشد، نقیض آن دارای ارزش F است و برعکس.

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه آیبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

عملگر **And**، بر روی دو عبارت عمل می‌کند. ارزش نتیجه وقتی T است که ارزش دو عبارت T باشد و در غیر این صورت، F است.

عملگر **Or**، روی دو عبارت عمل می‌کند و ارزش نتیجه وقتی F است که ارزش هر دو عبارت F باشد و در غیر این صورت، ارزش آن T است.

عملگر **Xor**، روی دو عبارت عمل می‌کند و ارزش نتیجه وقتی T است که ارزش یکی از دو عبارت، T و ارزش دیگری F باشد.

عملگر **Eqv**، روی دو عبارت عمل می‌کند و ارزش نتیجه وقتی T است که هر دو عبارت دارای ارزش یکسان باشند یعنی هر دو دارای ارزش T یا F باشند.

عملگر **Imp** نیز روی دو عبارت عمل می‌کند و ارزش نتیجه در صورتی F است که ارزش عبارت دوم F باشد و در غیر این صورت، T است.

ترکیب عملگرهای رابطه‌ای و منطقی

از لحاظ تئوری، شش عملگر رابطه‌ای و بیژوال بیسیک قدرت کافی برای هر نوع مقایسه‌ای را دارند، ولی می‌توان قدرت آنها را با استفاده از عملگرهای منطقی افزایش داد. برای مثال به جدول زیر توجه کنید.

نتیجه	مثال	عملگر
True	(2<3) And (4<5)	And
True	(2<3) Or (6<7)	Or
False	(2>3) Xor (7>4)	Xor
False	Not (3=3)	Not

کاربرد And و Or بیشتر از سایر عملگرهاست. با Xor می‌توان دو گزینه‌ی انحصاری را مقایسه کرد. اگر هر دو گزینه Xor درست باشد، کل عبارت نادرست خواهد شد. عملگر Not هم برای نقیض یک عبارت است. عبارت زیر را در نظر بگیرید:

`curSales * sngCommission > curHighSales / 10`

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

ویژوال بیسیک کدام عمل را زودتر انجام خواهد داد؟ آیا ابتدا sngCommission را با curHighSales مقایسه کرده و حاصل آن را در curSales ضرب و سپس بر ۱۰ تقسیم خواهد کرد؟ البته این کار بی معنی است، چون حاصل مقایسه True یا False است و نمی توان روی آن اعمال ریاضی انجام داد. در جدول زیر تقدم عملگرها را مشاهده می کنید. با توجه به این جدول درس نتیجه‌ی عبارت فوق ساده خواهد بود.

عملگر	ترتیب
^	۱
- (تفریق یکلانی)	۲
/ , *	۳
\	۴
Mod	۵
- , +	۶
= , < , > , <= , >=	۷
Not, And, Or, Xor, Eqv, Imp	۸

کنترل Text Box (بجبه متن)

از این کنترل برای وارد کردن یک مقدار خاص به وسیله‌ی کاربر استفاده می شود و مهم ترین خاصیت های آن به شرح زیر می باشند:

خاصیت Locked: غیر قابل ویرایش بودن

اگر برابر True باشد، کاربر مجاز به تغییر متن داخل بجه در زمان اجرا نمی باشد. در این حالت شما فقط می توانید از مفتویات بجه کپی بگیرید.

خاصیت MaxLength: ایجاد محدودیت

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

اگر مقدار آن صفر باشد هیچ محدودیتی در طول متن وجود ندارد؛ ولی اگر مثلا، مقدار آن ۵ انتخاب شده باشد کاربر نمی‌تواند بیش از ۵ کاراکتر را وارد کند.

خاصیت MultiLine: حالت چندخطی

اگر برابر True باشد، در زمان اجرا با زدن کلید Enter در جعبه‌متن، مکان نما به خط بعد منتقل می‌شود. به عبارت دیگر، به مفض رسیدن متن به هاشیبه‌ی TextBox، متن به خط بعدی شکسته می‌شود. ولی اگر False باشد تمام متن در یک خط نوشته می‌شود.

خاصیت PasswordChar: به رمز درآوردن مفتویات جعبه‌متن

این مشخصه، نویسه‌ای که در جعبه‌متن نمایش داده می‌شود را تعیین می‌کند. به عنوان مثال، اگر بخواهید در کادر گذرواژه، ستاره نمایش داده شود، در پنجره‌ی مشخصه‌ها، خاصیت PasswordChar را با * مقداردهی کنید. بدین ترتیب، به‌ازای تایپ هر نویسه‌ای در جعبه‌متن، یک ستاره نمایش داده خواهد شد.

نکته:

اگر جعبه‌متن در حالت چندخطی یا MultiLine قرار گیرد، این خاصیت عمل نخواهد کرد.

خاصیت ScrollBars: ایجاد پیمایش‌گر

اگر متن ورودی بیشتر از طول یا عرض جعبه‌متن باشد، به ScrollBar نیاز خواهیم داشت. اگر مقدار آن 0 - None باشد، پیمایش‌گری نخواهیم داشت، اگر برابر 1 - Horizontal باشد، پیمایش‌گری افقی و اگر برابر 2 - Vertical باشد، پیمایش‌گری عمودی خواهیم داشت. حالت 3 - Both هم ترکیب حالت اول و دوم می‌باشد.

نکته:

این خاصیت فقط با True بودن MultiLine عمل خواهد کرد.

خاصیت Text: متن جعبه‌متن

متن وارد شده در کنترل جعبه‌متن، در مشخصه‌ی Text قرار دارد. به طور پیش‌فرض، می‌توان در یک جعبه‌متن تا 2048 نویسه را وارد کرد. در صورتی که مشخصه‌ی MultiLine با True مقداردهی کنید، می‌توانید متن وارد شده را در چند سطر نمایش داده و حداکثر تا 32k نویسه وارد کنید.

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

مثال‌ها:

۱. در برنامه‌ی زیر، ارتفاع و پهنای فرم با اعدادی که ما تعیین می‌کنیم، مشخص می‌شود. برای این کار دو لیبل، دو جعبه‌متن و یک دکمه مانند شکل زیر بر روی فرم قرار دهید.


```
Private Sub Command1_Click()
    Form1.Height = Text1.Text
    Form1.Width = Text2.Text
End Sub
```

Or

```
Private Sub Command1_Click()
    Dim txtHeight, txtWidth As Integer
    txtHeight = Text1.Text
    txtWidth = Text2.Text
    Form1.Height = txtHeight
    Form1.Width = txtWidth
End Sub
```

حال می‌فواهیم کمی برنامه را تغییر دهیم. بررسی کنید که تفاوت بین دو کد زیر چه می‌باشد (در تکه کد دوم پیازی در جعبه‌متن ننویسید).

```
Private Sub Command1_Click()
    Form1.Height = Text1.Text
    Form1.Width = Text2.Text
End Sub
```

With

```
Private Sub Command1_Click()
    Text1.Text = Form1.Heigh
    Text1.Text = Form1.Width
End Sub
```


بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

۲. برنامه‌ای بنویسید که با تایپ متن در TextBox، همزمان عنوان یا متن موجود در کنترل Label را نیز تغییر دهد.

```
Private Sub Text1_Change()  
    Label1.Caption = Text1.Text  
End Sub
```

Change رویدادی است که هنگام تغییر دادن یک شیء اجرا می‌شود. بنابراین Caption لیبل ما با Text موجود در Text1 مقداردهی می‌شود.

۳. برنامه‌ای بنویسید که با اجرای آن سال تولد کاربر را به صورت شمسی در ورودی دریافت کند، سپس سال تولد او را به سال میلادی تبدیل نماید و پس از مناسبه سن او را بر حسب سال در سال ۱۳۸۵، سال میلادی را همراه با سن او چاپ نماید (یک دکمه و بجه متن بر روی فرم قرار دهید).

```
Private Sub Command1_Click()  
    Dim SY, ADY, AGE As Integer  
    SY = Text1.Text  
    ADY = SY + 621  
    AGE = 1385 - SY  
    Print ADY, AGE  
End Sub
```

برای تبدیل سال شمسی به سال میلادی، سال شمسی را با ۶۲۱ جمع می‌کنیم. در مثال بالا SY محل نگهداری سال تولد شمسی و ADY محل نگهداری سال تولد میلادی در نظر گرفته شده است.

۴. برنامه‌ای بنویسید که با اجرای آن تعداد روزهای ماه از ورودی دریافت گردد، سپس مقدار آن بر حسب ساعت، دقیقه و ثانیه مناسبه و چاپ شود (از شما انتظار داریم با نگاه کردن به کد متوجه بشوید به چه کنترل‌هایی نیاز داریم).

```
Private Sub Command1_Click()  
    Dim Day, Hours, Minute, Second As Single  
    Day = Val(Text1.Text)  
    Hours = Day * 24  
    Minute = Hours * 60
```

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

Second = Minute * 60
Print Hours, Minute, Second
End Sub

نکته:

در حالت عادی بعبه متن با نوع داده‌ی Variant کار می‌کند، یعنی هم با اعداد و هم با رشته‌ها کار می‌کند، اما اگر با داده‌های عددی سروکار دارید بهتر است، برای بالا بردن دقت برنامه، قبل از محل ورودی برنامه، از کلمه‌ی کلیدی Val استفاده کنید. Val تابعی است که یک رشته‌ی عددی را به عدد معادل آن تبدیل می‌کند.

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

» IR-E-BOOK.Blogfa.com «

فصل سوم

کنترل برنامه

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

در این فصل با سافت‌های تصمیم، تابع MsgBox و InputBox و همچنین کنترل‌های Check Box، Option Button و Frame و ... آشنا خواهید شد.

سافت‌های تصمیم

یکی از مهم‌ترین سافت‌هایی که در همه‌ی زبان‌های برنامه‌نویسی مورد استفاده قرار می‌گیرد، سافت‌های شرطی یا سافت‌های تصمیم‌گیری می‌باشد. برای مثال در یک برنامه‌ی کوچک، وقتی بخواهند دو عدد را مقایسه کنند و بزرگترین را درست بیاورند، از همین سافت‌ها استفاده می‌کنند. به طور کلی، به مجموعه‌ای از دستورالعمل‌ها که امکان انتقاب و تصمیم‌گیری از بین یک یا چند موضوع را به ما می‌دهند "سافت‌های تصمیم" گفته می‌شوند.

دستور If

یکی از مهم‌ترین دستورهای زبان برنامه‌نویسی ویژوال بیسیک، دستور **If** است، که به چند روش مختلف می‌توانیم از آن استفاده کنیم. **شکل کلی** دستور **If** چنین است:

If (شرط) Then

مجموعه دستورات ویژوال بیسیک

End If

در این نوع اگر شرط درست باشد، آنگاه مجموعه دستوراتی که در آن بلاک نوشته شده است، اجرا می‌شوند، وگرنه هیچ اتفاقی نمی‌افتد.
نکته‌ی یک:

برای وضوح برنامه بهتر است که برنهی **If** را جلوتر از **End If** ..... **If** بنویسید تا تشخیص دستورهای درون **If** از دستورهای بیرون آن ساده‌تر باشد.
نکته‌ی دو:

پراتتهای اطراف شرط **If** الزامی نیستند ولی به خوانایی این دستور کمک می‌کنند.

شکل دوم

شکل دوم از سافت‌های تصمیم، **نیازی به End If ندارد** و اگر شرط درست باشد، مجموعه دستورات بعد از **Then** اجرا می‌شوند وگرنه هیچ اتفاقی نمی‌افتد:

IF (شرط) Then مجموعه دستورات ویژوال بیسیک

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

مردم در زندگی روزمره‌ی خود به دفعات از If استفاده می‌کنند:

If (کارم زودتر تمام فواید شد) Then (زودتر سرکار بروم)
 If (نمره‌ی قبولی فواید گرفت) Then (درس را خوب بفواید)

شکل سوم

در شکل سوم، اگر شرط درست باشد آنگاه مجموعه دستورات ۱ اجرا می‌شوند، در غیر این صورت مجموعه دستورات ۲ اجرا می‌شوند:

```
If (شرط) Then
    مجموعه دستورات ویژه‌ی ۱
Else
    مجموعه دستورات ویژه‌ی ۲
End If
```

شکل چهارم

نوع چهارم از سافت‌های تصمیم هم نیازی به End If ندارد و اگر شرط درست باشد مجموعه دستورات ۱ اجرا می‌شوند، در غیر این صورت مجموعه دستورات ۲ اجرا می‌شوند.

```
If شرط Then دستور ۱ Else دستور ۲
```

سافت Elseif

اگر بفوایدیم با استفاده از If شرط‌های گوناگونی را چک کنیم، می‌توانیم از Elseif استفاده کنیم. دستورهای If ... Elseif ... End If (حتی در ساده‌ترین شکل) پیچیده‌اند و امکان بروز خطا در آنها بسیار زیاد است. همچنین این سافت، باعث کم شدن فوایدی برنامه، سردرگمی برنامه‌نویس و طولانی شدن برنامه می‌گردد. به همین منظور پیشنهاد می‌شود که از دستور Select Case استفاده کنید که در آینده با آن آشنا فوایدید شد.

مثال‌ها:

تعیین بزرگ‌ترین عدد

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

```
Private Sub Command1_Click()
Dim A, B As Integer
A = Val(Text1.Text)
B = Val(Text2.Text)
If (A > B) Then
    Print A
Else
    Print B
End If
End Sub
```

اگر امتحان کرده باشید وقتی دو عدد مساوی به برنامه می‌دهید، برنامه نتیجه‌ی درستی به شما ارائه نمی‌دهد. برای رفع این مشکل کفایت برنامه‌تان را به صورت زیر تغییر دهید:

1. Private Sub Command1_Click()
2. Dim A, B As Integer
3. A = Val(Text1.Text)
4. B = Val(Text2.Text)
5. If (A = B) Then
6.   Print "Same Numbers"
7.   Exit Sub
8. End If
9.   If (A > B) Then
10.   Print A
11.   Else
12.   Print B
13.   End If
14. End Sub

خروج زودرس

شاید این سوال برای شما پیش آمده باشد که منظور از Exit Sub در خط هفتم چیست؟ بسته به شرایط یک روال، ممکن است بخواهید روال را از حالت معمول، زودتر پایان یابد. برای این منظور باید از دستور Exit استفاده کنید. شکل کلی این دستور به صورت زیر می‌باشد:

Exit Sub | Function | Do | For

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

فقط عمودی بین کلمات، نشان‌دهنده‌ی آن است که در هر دستور Exit یکی از این کلمات را می‌توان به‌کار برد. به عنوان مثال، برای خروج از یک تابع باید از دستور Exit Function و برای خروج از یک روال رویداد باید از دستور Exit Sub استفاده کنید. در مثال بالا، ما هم از این دستور استفاده کردیم؛ زیرا بعد از دریافت دو عدد مساوی، دیگر نیازی به چک کردن فظ‌های بعدی برنامه (فظ‌های ۹ تا ۱۳) نداریم.

تعیین روز سال

فرض کنید در روز D از ماه M هستیم؛ برنامه‌ای بنویسید که با اجرای آن M و D در ورودی دریافت کردند، سپس مشخص شود که در روز چندم سال هستیم. مثلاً اگر $D = 28$ باشد و $M = 10$ باشد، آنگاه در روز سیصد و چهارم سال هستیم.

```
Private Sub Command1_Click()
Dim D, M, N As Integer
D = Val(Text1.Text)
M = Val(Text2.Text)
If (M <= 6) Then
    N = (M - 1) * 31 + D
Else
    N = (M - 1) * 30 + 6 + D
End If
Text3.Text = N
End Sub
```

چون تعداد روزهای هر یک از ماه‌های ۶ ماه اول سال ۳۱ روز و ۵ ماه بعد ۳۰ روز است لذا M با ۶ مقایسه گردیده که مشخص شود، آیا در نیمه‌ی اول سال هستیم یا در نیمه‌ی دوم سال؛ و چون به جز ماه جاری تعداد روزهای بقیه‌ی ماه‌ها کامل است، لذا یک واحد از M کسر گردیده و به صورت $M-1$ منظور گردیده است که نشانگر تعداد ماه‌های قبل است.

تمرین:

برنامه‌ی بالا رو طوری تغییر دهید که هر دو بجه‌متن (Text1 , Text2) فقط قابلیت دریافت دو عدد را داشته باشند (استفاده از یکی از خصوصیات بجه‌متن)؛ همچنین اگر عدد موجود در بجه‌متن اول

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

بالتر از ۳۱ و عدد موجود در بعبه‌متن دوم بالاتر از ۱۲ بود، برنامه از روال خارج شود یا پیغامی مناسب نمایش دهد.

زوج یا فرد بودن عدد

1. Private Sub Command1_Click()
2. Dim k As Integer
3. k = Val(Text1.Text)
4. If (k Mod 2 = 0) Then
5.   Label1.Caption = "The number is Even"
6. Else
7.   Label1.Caption = "The number is Odd"
8. End If
9. Text1.Text = ""
10. **Text1.SetFocus**
11. End Sub

در فط نهم برنامه اعلام کردیم که بعد از پایان یافتن، مراحل تشخیص عدد زوج و فرد، محتویات بعبه‌متن را خالی کن و بعد از آن Focus را به بعبه‌متن انتقال بده؛ یعنی شیء را در حالت انتخاب قرار بده. برای درک بهتر این موضوع (Focus)، چندین کنترل روی فرم قرار دهید و بعد برنامه را اجرا کنید. فواید دید که با هر بار فشار دادن کلید Tab از روی صفحه کلید، Focus به کنترل بعدی انتقال می‌یابد. برای تغییر دادن ترتیب Focus گرفتن، باید مقدار TabIndex هر کنترل را تغییر دهید. اگر فواید کنترلی با زدن کلید تب از سوی کاربر، Focus دریافت نکند، صفت TabStop آن کنترل را برابر False قرار دهید.

تعیین مثبت یا منفی بودن عدد

```
Private Sub Command1_Click()
Dim a As Integer
a = Val(Text1.Text)
If (a > 0) Then
Label1.Caption = "Positive"
Elseif (a < 0) Then
Label1.Caption = "Negative"
Else
```

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

```
Label1.Caption = "Zero"
End If
End Sub
```

بررسی گزرواژه

```
Private Sub Command1_Click()
Dim Pass As String
Pass = txtPassword.Text
If Pass = "Meisam" Then
    Beep
    Label1.Caption = "Welcome"
Else
    Label1.Caption = "Try again"
    Pass = ""
End If
End Sub
```

نکته:

Beep دستوری است که یک صدای بیپ در اسپیکر کامپیوترتان ایجاد می‌کند.

تابع MsgBox()

به کمک این تابع می‌توان پیغامی را به کاربر نمایش داد و پاسخ وی را دریافت کرد. این پیغام کادری است که شامل یک آیکن، یک پیام و حداقل یک دکمه است؛ شکل کلی تابع MsgBox() چنین است:

```
Variable = MsgBox (StrPrompt [, intStyle] [, strTitle])
```

[عنوان پنجره " , [عبارت تعیین کننده نوع و تعداد کلید ,] "پیام"] = MsgBox متغیر

تابع MsgBox() یک آرگومان اجباری (StrPrompt) و دو آرگومان اختیاری (intStyle) و (strTitle) دارد. از پیشوند نام این آرگومان‌ها می‌توانید حدس بزنید که نوع آنها چیست. مقدار برگشتی تابع، در متغیری صحیح قرار می‌گیرد. وقتی کادر پیام ظاهر می‌شود، اجرای برنامه موقتاً متوقف می‌شود تا کاربر دکمه‌ای را کلیک کند. بعد از آن، اجرای برنامه از دستور بعد از تابع

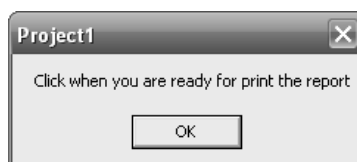
بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

MsgBox() از سرگرفته خواهد شد. فرض کنید در برنامه‌ای قبل از چاپ گزارش، کاربر باید آمادگی خود را اعلام کند. دستور ساده‌ی زیر این کار را انجام می‌دهد:

MsgBox ("Click when you are ready for print the report")

در شکل زیر، این کادر پیام ساده‌ای را نمایش می‌دهد. در این حالت دیگر مقدار برگشتی تابع اهمیت چندانی ندارد و می‌توان از روش دستوری این تابع استفاده کرد که نیازی به مقدار برگشتی ندارد.

نکته:

اگر آرگومان اختیاری دوم (strTitle) قید نشود، ویژوال بیسیک از نام پروژه در عنوان پیام استفاده می‌کند.

مقادیر برگشتی:

برای اینکه بدانیم عکس‌العمل کاربر نسبت به کادر پیام چیست، یا متوجه بشویم که کاربر روی کدام دکمه کلیک کرده است باید از مقادیر برگشتی استفاده کنیم. در جدول زیر مقادیر برگشتی کادر پیام را مشاهده می‌کنید:

مفهوم	نام ثابت	مقادیر
کاربر روی Ok کلیک کرده است.	vbOK	1
کاربر روی Cancel کلیک کرده است.	vbCancel	2
کاربر روی Abort کلیک کرده است.	vbAbort	3
کاربر روی Retry کلیک کرده است.	vbRetry	4
کاربر روی Ignore کلیک کرده است.	vbIgnore	5
کاربر روی Yes کلیک کرده است.	vbYes	6
کاربر روی No کلیک کرده است.	vbNo	7

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

مقدار برگشتی (MsgBox()) زمانی مفهوم پیدا می‌کند که دکمه‌های کادر پیام پیش از یکی باشد. برای کنترل بیشتر دکمه‌های کادر پیام باید از آرگومان اختیاری اول (intStyle)، استفاده کنید؛ که به سه بفش تقسیم می‌شوند:

بفش اول: تعداد و نوع کلید

مقدار	نام ثابت	مفهوم
0	vbOKOnly	نمایش کلید OK
1	vbOKCancel	نمایش کلیدهای OK و Cancel
2	vbAbortRetryIgnore	نمایش کلیدهای Abort و Retry و Ignore
3	vbYesNoCancel	نمایش کلیدهای Yes و No و Cancel
4	vbYesNo	نمایش کلیدهای Yes و No
5	vbRetryCancel	نمایش کلیدهای Retry و Cancel

مثال:

Response = MsgBox ("Ready to print?", 1)

Or

Response = MsgBox ("Ready to print?", vbOKCancel)

بفش دوم: تعیین آیکن کادر پیام

برای تعیین آیکن کادر پیام از ثابت‌های زیر استفاده کنید. فقط دقت کنید که هر یک از این آیکن‌ها را در جای مناسب به کار ببرید.

آیکن	مفهوم	نام ثابت	مقدار
	آیکن پیام بحرانی	vbCritical	16
	آیکن علامت سوال	vbQuestion	32
	آیکن هشدار یا افطار	vbExclamation	48
	آیکن اطلاعات	vbInformation	64

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

مثال:

Response = MsgBox ("Is the printer on?", vbYesNoCancel + vbQuestion)

Or

Response = MsgBox ("Is the printer on?", 3 + 32)

نکته:

اگر به دو جدول بالا دقت کرده باشید ستونی تحت عنوان "نام ثابت" در آنها مشاهده می‌کنید. ویژگی‌های پیش‌فرض (Constant) دارند که آنها را به نام می‌شناسد. به اینها ثابت نام‌دار یا (Named Constant) می‌گویند. مقدار این ثابت‌ها همیشه ثابت است (و غیر از این هم نمی‌تواند باشد) و نمی‌توان آنها را تغییر داد. وقتی از ثابت‌های نام‌دار استفاده می‌کنید، دیگر نیازی نیست مقدار آنها را حفظ کنید و دفعه‌ی بعد که آنها را ببینید، درک عملکرد آنها ساده‌تر خواهد بود. بنابراین سعی کنید تا حد امکان از ثابت‌های نام‌دار استفاده کنید. (طبق این تعاریف، استفاده از مثال اول مناسب‌تر است).

بخش سوم: تعیین دکمه‌ی پیش‌فرض

همیشه اولین دکمه‌ی کادر پیام (از سمت چپ) دکمه‌ی پیش‌فرض است، یعنی زدن Enter معادل کلیک کردن آن دکمه خواهد بود؛ اما با استفاده از مقادیر جدول زیر می‌توانید این رفتار را عوض کنید.

مقدار	نام ثابت	مفهوم
0	vbDefaultButton1	کلید اول پیش‌فرض
256	vbDefaultButton2	کلید دوم پیش‌فرض
512	vbDefaultButton3	کلید سوم پیش‌فرض
768	vbDefaultButton4	کلید چهارم پیش‌فرض

مثال:

Response = MsgBox ("Is the printer on?", vbYesNoCancel + vbDefaultButton1)

Or

Response = MsgBox ("Is the printer on?", 3 + 0)

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

در این مثال، دکمه‌ی Yes به عنوان دکمه‌ی پیش‌فرض در نظر گرفته شده است. در اعمال بهرانی، مانند حذف فایل‌ها، دکمه‌ی Cancel را دکمه‌ی پیش‌فرض کادر پیام قرار دهید تا اگر کاربر تصادفاً کلید Enter را فشار داد، عملیات لغو شود.

مثال‌های تکمیلی:

شماره‌ی یک:

```
Private Sub Form_Load()
Dim intResponse As Integer
intResponse = MsgBox("Exit Program?", vbInformation + vbYesNo, "Exit")
If intResponse = vbYes Then
    End
Else
    Me.Refresh
End If
End Sub
```

Or

```
Dim intResponse As VbMsgBoxResult
intResponse = MsgBox("Exit Program?", 64 + 4, "Exit")
If intResponse = 6 Then
    End
Else
    Me.Refresh
End If
End Sub
```

نکته:

Me.Refresh باعث بارگذاری مجدد Me یعنی فرم جاری (Form1) می‌شود. بعه‌ها با این دستور بیشتر آشنا می‌شوید.

شماره‌ی دو:

```
Option Explicit
Dim p, s, t, r
'p = Prompt
's = Style
't = Title
'r = Response
```

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

```
Private Sub Command1_Click()
p = "Are You Sure?"
s = vbCritical + vbYesNo
t = "Yes or NO"
r = MsgBox(p, s, t)
End Sub
```

نکته:

اگر می‌خواهید در کادر پیام، بعد از نوشتن چندین کلمه به خط بعدی بروید و ادامه پیام را در آن خط بنویسید، باید از تابع Chr\$( ) استفاده کنید. این تابع کاراکتری را که مربوط به Charcode می‌باشد را برمی‌گرداند؛ (به جای Chr\$(13) می‌توانید از Chr\$(10) هم استفاده کنید)

Chr\$(Charcode)

MsgBox ("Welcome" + Chr\$(13) + Chr\$(13) + Chr\$(13) + "Meisam")

Or

MsgBox ("Welcome" + Chr(13) + Chr(13) + Chr(13) & "Meisam")

تابع InputBox()

در بعضی از موارد ممکن است بخواهید برای کاربر سوالی را مطرح کنید و پاسخ آن را بگیرید، اما برای این منظور قرار دادن یک کادر متن (TextBox) بر روی فرم برنامه را مناسب نمی‌بینید. حال این سوال برای شما پیش می‌آید که آیا راه دیگری برای ارتباط با کاربر وجود دارد؟

بله. تابع InputBox یک کادر ورودی برای شما ایجاد می‌کند. این کادر تمام خصوصیات کادر پیام را دارد و فقط دارای یک فیلد اضافی برای گرفتن جواب کاربر است. البته برنامه‌نویس هیچ کنترلی روی دکمه‌های کادر ورودی ندارد و یک کادر ورودی همیشه دارای دو دکمه‌ی OK و Cancel خواهد بود. کادر ورودی، آیکن هم نمی‌تواند داشته باشد. شکل کلی تابع InputBox() به صورت زیر است:

```
varResponse = InputBox (strPrompt [, strTitle] [, strDefault] [, intXpos] [, intYpos])
```


بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

مقدار برگشتی تابع `InputBox()` از نوع Variant است و می‌توان آن را به صورت یک رشته به کار برد؛ به این دلیل مقدار برگشتی این تابع Variant است که بتوان آن را حتی به مشخصه‌های کنترل‌ها هم نسبت داد. از میان تمام آرگومان‌های تابع `InputBox()` فقط اولین آرگومان اجباری است.

- **strPrompt**: پیام یا پرسشی است که در کادر ورودی مشاهده می‌شود. حداکثر طول این پیام، می‌تواند 1024 نویسه باشد.
- **strTitle**: عنوان پنجره‌ی کادر ورودی با این آرگومان مشخص می‌شود.
- **strDefault**: مقداری که به صورت پیش‌فرض در فیلد ورودی ظاهر خواهد شد.
- **intXpos** و **intYpos**: مختصات ظاهر شدن پنجره‌ی کادر ورودی روی صفحه. اگر این دو آرگومان قید نشوند، ویژوال بیسیک کادر ورودی را وسط صفحه‌ی نمایش قرار خواهد داد.

نکته:

باید روشی وجود داشته باشد تا برنامه براند که کاربر کدام دکمه را کلیک کرده است. اگر کاربر روی Cancel کلیک کند، تابع `InputBox()` رشته‌ای به طول صفر ("") برمی‌گرداند و کلیک کردن روی OK سبب برگشت رشته‌ی دافل فیلد ورودی خواهد شد.

مثال‌ها:

کادر پیام، کادر ورودی

```
Private Sub Command1_Click()
Dim strAnswer As String
strAnswer = InputBox("Enter your name", "Getting name", "Meisam")
MsgBox ("Hi " & strAnswer)
End Sub
```

ضرب دو عدد

ضرب دو عدد'

```
Private Sub Command1_Click()
Dim intNum1, intNum2, intResult As Integer
```

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

```
intNum1 = InputBox("Enter First number", "Getting Number 1")
intNum2 = InputBox("Enter second number", "Getting Number 2")
intResult = intNum1 * intNum2
MsgBox intNum1 & " * " & intNum2 & " = " & intResult, "Result"
End Sub
```

دستور Select Case

بهترین روش برای بررسی شرط‌های چندگانه، استفاده از دستور Select Case می‌باشد. اگر تعداد دستورهای If تودرتو سه یا چهار عدد بیشتر شود، برنامه بسیار پیچیده خواهد شد. به شکل کلی دستور Select Case توجه کنید:

عبارت مورد نظر **Select Case**

مقدار اول Case

یک یا چند دستور

[Case مقدار دوم

یک یا چند دستور]

[Case مقدار سوم

یک یا چند دستور]

...

[Case مقدار N

یک یا چند دستور]

[Case Else

یک یا چند دستور]

End Select

در این دستور عبارتی را که می‌خواهیم مقادیر مختلف آن را چک کنیم، در جلوی Select Case می‌نویسیم. اگر عبارت با یکی از مقادیر Caseها برابر باشد، دستورهای بعد از آن، و در غیر این صورت، دستورهای بعد از Case Else اجرا می‌شوند.

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

مثال‌ها:

نمرات و جوایز ۱

```
Private Sub cmdRun_Click()
Select Case txtGrade.Text
Case "a"
    lblReward.Caption = "a Brand-New car"
Case "b"
    lblReward.Caption = "Notebook"
Case "c"
    lblReward.Caption = "Pencil"
Case "d"
    lblReward.Caption = "Eraser"
Case "e"
    lblReward.Caption = "Nothing"
Case Else
    lblReward.Caption = "Error in grade"
End Select
txtGrade.SetFocus
End Sub
```

در مثال بالا اگر جعبه‌متن (txtGrade) حاوی یکی از حروف a, b, c, d و یا e باشد، دستور بعد از Case اجرا می‌شود؛ در غیر این صورت برنامه پیغام "Error in grade" را نمایش می‌دهد. در ضمن برنامه به بزرگی و کوچکی حروف حساس می‌باشد.

نمرات و جوایز ۲

برای استفاده از عملگرهای رابطه‌ای در دستور Select Case باید از عملگر Is استفاده کنید. برنامه‌ی زیر نوع دیگری از مثال نمرات و جوایز می‌باشد:

```
Private Sub cmdRun_Click()
Select Case Val(txtGrade.Text)
Case Is >= 18
    lblReward.Caption = "a Brand-New car"
Case Is >= 16
    lblReward.Caption = "Notebook"
```

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

```

Case Is >= 14
    lblReward.Caption = "Pencil"
Case Is >= 10
    lblReward.Caption = "Eraser"
Case Is >= 1
    lblReward.Caption = "Nothing"
Case Else
    lblReward.Caption = "Error in grade"
End Select
txtGrade.Text = ""
txtGrade.SetFocus
End Sub

```

کنجکاو:

عبارات زیر را به عنوان ورودی به برنامه بدهید تا ببینید چه جایزه‌ای به شما می‌دهد:

1TM
11FS
426NB
NB426

خگر می‌کنید علت چیست؟

نمرات و پوایز ۳

برای ایجاد مسوده در دستور Select Case باید از عملگر To استفاده کنید. این عملگر علاوه بر اعداد می‌تواند روی رشته‌ها نیز عمل کند، مشروط بر اینکه بررسی از پایین جدول ASCII شروع شود و به سمت بالا حرکت کند. برنامه‌ی زیر نوع دیگری از مثال نمرات و پوایز می‌باشد:

```

Private Sub cmdRun_Click()
Select Case Val(txtGrade.Text)
Case 18 To 20
    lblReward.Caption = "a Brand-New car"
Case 15 To 17
    lblReward.Caption = "Notebook"
Case 14 To 16
    lblReward.Caption = "Pencil"

```

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

```
Case 10 To 13
    lblReward.Caption = "Eraser"
Case 0 To 9
    lblReward.Caption = "Nothing"
Case Else
    lblReward.Caption = "Error in grade"
End Select
txtGrade.Text = ""
txtGrade.SetFocus
End Sub
```

کنترل Check Box

از این کنترل که به عنوان کادر علامت شناخته می‌شود، برای انتخاب یک حالت از دو حالت ممکن مورد استفاده قرار می‌گیرد. این کنترل تداعی‌گر متغیر منطقی می‌باشد. کنترل کادر علامت را می‌توان به صورت گروهی نیز به کار برد تا چندین انتخاب را به کاربر ارائه دهد و کاربر می‌تواند یک یا چند کادر علامت را انتخاب کند.

خاصیت Value:

مشفصه‌ی Value کنترل کادر علامت، تعیین می‌کند که آیا کادر علامت به وسیله‌ی کاربر انتخاب شده است یا نه و آیا این کادر غیرفعال است؟ جدول زیر وضعیت کادر علامت، با مقدار مختلف را مشفص می‌کند:

وضعیت	مقدار	ثابت
Unchecked	0	vbUnchecked
Checked	1	vbChecked
Unavailable	2	vbGrayed

به طور پیش‌فرض کنترل کادر علامت با vbUnchecked مقداردهی می‌شود. در صورتی که می‌فواهید تعدادی از کادرهای علامت را از قبل انتخاب کنید، می‌توانید مشفصه‌ی Value آنها را در

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

» IR-E-BOOK.Blogfa.com «

روال‌های Form_Load، Form_Initialize، Form_Activate با vbChecked یا |
مقداردهی کنید. vbGrayed هم زمانی استفاده می‌شود که انتخاب ما شرط دار است.

مثال‌ها:

تغییر ظاهری لیبل


```
Private Sub chkBold_Click()
If chkBold.Value = 1 Then Label1.Font.Bold = True Else Label1.Font.Bold = False
End Sub
```

```
Private Sub chkUnder_Click()
If chkUnder.Value = 1 Then
Label1.Font.Underline = True
Else
Label1.Font.Underline = False
End if
End Sub
```

```
Private Sub chkIta_Click()
If chkIta.Value = 1 Then Label1.Font.Italic = True Else Label1.Font.Italic = False
End Sub
```

```
Private Sub chkStrike_Click()
If chkStrike.Value = 1 Then
Label1.Font.Strikethrough = True
Else
Label1.Font.Strikethrough = False
End if
End Sub
```

```
Private Sub chkNormal_Click()
chkBold.Value = 0
```

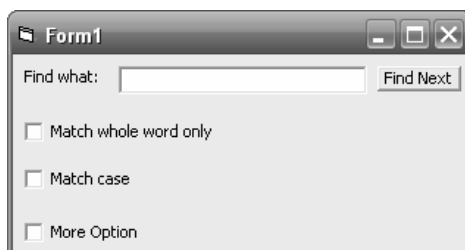
بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

```
chkUnder.Value = 0
chkIta.Value = 0
chkStrike.Value = 0
chkNormal.Value = 0
End Sub
```

گزینه‌های بیشتر

ابتدا ارتفاع فرم را زیاد می‌کنیم و کنترل‌های موردنظرمان را در بخش انتهایی فرم قرار می‌دهیم. حال می‌فواهیم با کلیک روی گزینه‌ی More Option گزینه‌های بیشتری را به نمایش درآوریم. برای این کار از تکه‌کد زیر استفاده کنید. این برنامه فقط جنبه‌ی شبیه‌سازی دارد.


```
Private Sub MoreOption_Click()
If MoreOption.Value = 1 Then
    Form1.Height = Form1.Height + 780
Else
    Form1.Height = 2520
End If
End Sub
```


عدد 2520 موجود در مقابل Form1.Height نشان‌دهنده‌ی ارتفاع فرم ما در زمان طراحی می‌باشد. حال برنامه را طوری تغییر دهید که بعد از کلیک کردن روی MoreOption این کادر علامت دیده نشود و گزینه‌های زیرین آن در زیر Match Case قرار بگیرند (با حاصله‌های یکسان).
نکته:

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

در مثال بالا و در نامگذاری کنترل کادر علامت از پیشنهادهای سه حرفی که یکپرده ای از نام کنترل می باشد استفاده کردیم، این پیشندها که از سوی مایکروسافت توصیه شده است، خوانایی برنامه را بالا می برد و از سردرگمی برنامه نویس جلوگیری می کند. جدول زیر این پیشندها را با مثالی توضیح داده است:

پیشنود	نام کنترل	مثال
pic	PictureBox	picMonitor
lbl	Label	lblOutPut
txt	TextBox	txtLastName
frm	Frame	frmEntry
cmd	CommandButton	cmdRun
chk	CheckBox	chkBold
opt	OptionButton	optAgreement
cbo	ComboBox	cboPersian
lst	ListBox	lstStudents
hsb	HScrollBar	hsbColor
vsb	VScrollBar	vsbSmall
tmr	Timer	tmrAlarm
drv	DriveListBox	drvTarget
dir	DirListBox	dirSource
fil	FileListBox	filSource
shp	Shape	shpCircle
lin	Line	linSeparator
img	Image	imgEEPROM

برخی دیگر از پیشندهای معمول:

پیشنود	نام کنترل	مثال
tlb	Toolbar	tbrStandard
tre	Tree view	treCodeHead

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

sta	Status bar	staDateTime
rtf	Rich text box	rtfReport
prg	Progress bar	prgLoadFile
mnu	Menu	mnuFile
ils	Image list	ilsIcons
dlg	Common dialog	dlgSave

کنترل Option Button

همانطور که گفته شد از دکمه‌ی **انتخاب** یا Option Button برای انتخاب یک گزینه از میان چند گزینه استفاده می‌شود. ویژوال بیسیک اجازه نمی‌دهد که در هر لحظه، بیش از یکی از دکمه‌ها انتخاب شود.

نکته:

هرگز یک دکمه‌ی انتخاب را به تنهایی روی یک فرم قرار ندهید، زیرا فعال کردن آن ممکن است، ولی دیگر امکان غیرفعال کردن آن وجود نخواهد داشت. دکمه‌های انتخاب فقط وقتی غیرفعال می‌شوند که کاربر روی دکمه‌ی دیگری کلیک کند.

مثال:

تعیین رنگ برپسب

```
Private Sub optR_Click()
If optR.Value = True Then Label1.ForeColor = vbRed
End Sub
```

```
Private Sub optB_Click()
If optB.Value = True Then Label1.ForeColor = vbBlue
End Sub
```

```
Private Sub optG_Click()
If optG.Value = True Then Label1.ForeColor = vbGreen
End Sub
```

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

IR-E-BOOK.Blogfa.com

کنترل Frame

در مثال بالا مشاهده کردید که در هر لحظه فقط یکی از دکمه‌های انتخاب را می‌توان انتخاب (فعال) کرد؛ حتی اگر تعداد دکمه‌های انتخاب موجود در یک فرم بیش از ۱۰۰ تا باشد باز فقط یکی از آنها را می‌توان انتخاب نمود، ولی از نظر تکنیکی می‌توان در یک لحظه، روی یک فرم چندین دکمه‌ی انتخاب فعال داشت. این کار با استفاده از کنترل فریم امکان‌پذیر است. همانطور که در فصل اول گفته شد وظیفه‌ی این کنترل دسته‌بندی ظاهری و منطقی کنترل‌های دیگر است. فریم که به آن ظرف یا Container هم می‌گویند، مکانی برای قرار گرفتن کنترل‌های دیگر است.

نکته:

به یاد داشته باشید که فریم باید قبل از دکمه‌های انتخاب روی فرم قرار داده شود.

مثال‌ها:

تعیین رنگ زمینه و رنگ قلم

فرمی به شکل زیر طراحی کنید!

حال برای آنکه ویژگی‌های بیسیک بتواند متوجه شود که یک دکمه‌ی انتخاب باید داخل فریم قرار گیرد (نه روی فرم) بایستی آن را روی فریم رسم کنید. برای این کار روی `OptionButton` در جعبه ابزار

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

➤ **IR-E-BOOK.Blogfa.com** ⬅

کلیک کرده و سپس روی فریم، آن را به اندازه‌ی مورد نظر رسم کنید، یا ابتدا OptionButton را،
روی فرم قرار دهید و سپس با انجام Cut و Paste آن را درون فریم قرار دهید؛

```
Private Sub CmdExit_Click()
    Unload Me
End Sub
```

```
Private Sub Form_Load()
    Option1.Value = False
    Option2.Value = False
    Option3.Value = False
    Option4.Value = False
    Option5.Value = False
    Option6.Value = False
End Sub
```

```
Private Sub Option1_Click()
    If Option1.Value = True Then Label1.BackColor = vbBlue
End Sub
```

```
Private Sub Option2_Click()
    If Option2.Value = True Then Label1.BackColor = vbYellow
End Sub
```

```
Private Sub Option3_Click()
    If Option3.Value = True Then Label1.BackColor = vbWhite
End Sub
```

```
Private Sub Option4_Click()
    If Option4.Value = True Then Label1.ForeColor = vbRed
End Sub
```

```
Private Sub Option5_Click()
    If Option5.Value = True Then Label1.ForeColor = vbGreen
End Sub
```

بهترین وبلاگ فارسی در ارائه ایبوک

➤➤ IR-E-BOOK.Blogfa.com ⬅️⬅️

```
Private Sub Option6_Click()
```

```
If Option6.Value = True Then Label1.ForeColor = vbCyan
```

```
End Sub
```


پایان